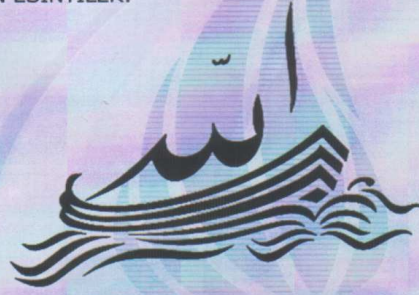


GÖNÜLDEN ESİNTİLER:



## **KÛR'ÂN-ı KERÎM'de YOLCULUK**

**(76) İNSAN SÛRESİ**

**NECDET ARDIÇ**

**İRFAN SOFRASI  
NECDET ARDIÇ  
TASAVVUF SERİSİ (50)**

**GÖNÜLDEN ESİNTİLER:**



**KÛR'ÂN-ı KERÎM'de YOLCULUK**

**(76) İNSAN SÛRESİ**

**NECDET ARDIÇ**

**İRFAN SOFRASI  
NECDET ARDIÇ  
TASAVVUF SERİSİ (50)**

	SAYFA NO
<b>İÇİNDEKİLER:</b> .....	<b>(1)</b>
<b>ÖN SÖZ:</b> .....	<b>(2)</b>
<b>76 İNSAN SÛRESİ</b> .....	<b>(3)</b>
(1) Âyetler:.....	<b>(13)</b>
(2) Âyetler:.....	<b>(17)</b>
(3) Âyetler:.....	<b>(18)</b>
(4) Âyetler:.....	<b>(19)</b>
(5) Âyetler:.....	<b>(20)</b>
(6) Âyetler:.....	<b>(22)</b>
(7) Âyetler:.....	<b>(23)</b>
(8) Âyetler:.....	<b>(23)</b>
(9-) Âyetler:.....	<b>(25)</b>
(10) Âyetler:.....	<b>(26)</b>
(11) Âyetler:.....	<b>(27)</b>
(12) Âyetler:.....	<b>(27)</b>
(13) Âyetler:.....	<b>(29)</b>
(14) Âyetler:.....	<b>(30)</b>
(15) Âyetler:.....	<b>(31)</b>
(16) Âyetler:.....	<b>(32)</b>
(17) Âyetler:.....	<b>(32)</b>
(18) Âyetler:.....	<b>(33)</b>
(19) Âyetler:.....	<b>(33)</b>
(20) Âyetler:.....	<b>(34)</b>
(21) Âyetler:.....	<b>(35)</b>
(22-) Âyetler:.....	<b>(36)</b>
(23-) Âyetler:.....	<b>(39)</b>
(24-25) Âyetler:.....	<b>(40)</b>
(26-27) Âyetler:.....	<b>(41-42)</b>
(28-29) Âyetler:.....	<b>(43-43)</b>
(30-31) Âyetler:.....	<b>(44-46)</b>

## ÖN SÖZ:

Evvelâ bütün okuyucularıma bir ömür boyu sağlık, sıhhat ve gönül muhabbetleri ve gerçek mânâ da tasavvufî idrakler niyaz ederim. Bu dünya da en büyük kazanç burasını, bu âlemi şehâdet-i, gerçekten müşahede ederek yaşayıp geçirmek ve kendini tanımayı bilmek olacaktır. Kûr'ân-ı Kerîm'de **(yolculuk)** adlı sohbetlerimizin bazılarını vakit buldukça yazıya geçirtip daha sonra vakit buldukça kitap haline dönüştürmek için çalışmalar yapmaktayız. Onlardan biri de, mevzuumuz olan, **"İNSAN"** Sûresidir. Nihâyet vakit bulup onu da aslını değiştirmeden o günlerde yapılan sohbet mertebesi itibarile ve bazı ilâveler yaparak düzenlemeye çalışacağım. İçinde bir hayli mevzular olan bu Sûre-i şerifin zâhir bâtın nûrundan bu dünyada iken yararlanmaya gayret edelim. Cenâb-ı Hakk'tan bu hususta her kez için başarılar niyaz ederim.

*Sevgili okuyucum, bu kitabın yazılışında, düzenlenişinde, basılışında, bastırılışında, tüm oluşumunda emeği ve hizmeti geçenleri saygı ile yad et, geçmişlerine de hayır dua et, ALLAH (c.c.) gönlünde feyz kapıları açsın. Yarabbi; bu kitaptan meydana gelecek manevi hasılayı, evvelâ acizane, efendimiz Muhammed Mustafa, (s.a.v.) in ve Ehl-i Beyt Hazaratı'nın rûhlarına, Nusret Babamın ve Rahmiye annemin de ruhlarına, ceddinin geçmişlerinin de ruhlarına hediye eyledim kabul eyle, haberdar eyle, ya Rabbi.*

*Muhterem okuyucularım; yine bu kitabı da okumaya başlarken, nefs'in hevasından, zan ve hayelden, gafletten soyunmaya çalışarak, saf bir gönül ve Besmele ile okumaya başlamanızı tavsiye edeceğim; çünkü kafamız ve gönlümüz, vehim ve hayalin tesiri altında iken gerçek mânâ da bu ve benzeri kitaplardan yararlanmamız mümkün olamayacaktır.*

Gayret bizden muvaffakiyyet Hakk'tandır.

Terzi Baba Tekirdağ (15/07/2012) Pazar:

## 76-İNSAN SÛRESİ:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

### BİSMİLLAHİR RAHMÂNİR RAHİM

#### İNSÂN

﴿٧٦﴾ سُورَةُ الْاِنْسَانِ

Sûrei İnsan, Sûrei Dehir, Sûrei Ebrar, Sûrei, Emsac, "Hel etâ" Sûresi dahi denilen bu Sûrei celîle Mücahid ve Katâde rivayetlerinde medenî denilmiştir. Hasen ve İkrime dahi Medenî olduğunu ve ancak, bir Âyetinin Mekkî bulunduğunu söylemişler, lâkin çokları hepsi Mekkî demişlerdir. Zemahşerî, Razî, Beyzavî, Ebüssüud, nisaburî hep Mekkî olduğunu kaydetmişler, Ebu Hayyan da buna cumhur kavli demiştir. Âlûsî derki İbni âdilden cumhura göre umumiyetle medenî olduğu nakledilmiştir. şî'a da Medenî olduğunu kabul edenlerden olmuşlardır.

Âyetleri - Hılâfsız otuz birdir. (31)

Kelimeleri - İki yüz kırk. (240)

Harfleri - Bin elli üç. (1053)

Fasılası - Yalnız (ا) (Elif) harfidir. (31)

Hakk dini Kûr'ân dili. Elmalılı, M. Hamdi Yazır. C.8.S.5488

(7+6=**13**) Sûre sayısı. Hazreti Resûlullah (s.a.v)'ın şifre sayısıdır.

31 Âyeti vardır ve ters çevirirsek yine **13**tür. Her Âyetinde (13) ün hakikati vardır.

Kelimeleri - İki yüz kırktır. (240) (2+4=6) İnsân-ı Kâmilin altı cihet görüşlü olduğunu anlatır.

Harfleri - Bin elli üçtür. (1053) toplarsak (10+53=63) Efendimizin yeryüzündeki fiziki görüntüsünün batına çekildiği yaşıdır. Bu Sûre insan'ın yeryüzündeki başlangıcını sonunu bildirir. (10) ise aşer-i kâmile kâmil (10) sayısıdır ki, teklerin sonu çiftlerin başlangıcıdır. (5+3=8) sekiz cennettir. Ayrıca (53) bilindiği gibi bizimde şifre sayımızdır.

Fasılası - Yalnız (ل) (Elif) harfidir. (31) ve ters çevirirsek yine **13**tür. Her Âyetinde "elif ve 13" ün hakikati ve hükmü vardır.

Âdemîyyet mertebesi itibarıyla anlatılmak istenen insân kavramı burada biraz daha genişlemektedir.

*Faydalı olur düşüncesiyle (İrfan mektebi ve şerhi) isimli kitabımızdan küçük bir bölümü de aktaralım.*

\*\*\*\*\*

Cenâb-ı Hakk, Kûr'ân-ı Kerîm'inde İnsân-ı:

**1 - Nefs :**

**2 - İnsân:**

**3 - Âdem:**

**4 - Beşer:**

**5 - Halife:**

İsimleriyle beş ayrı vasıfta tanıtmış, bizler kendimizi ifade ederken "**insân**" vasfını kullanır olmuşuz.

Halbuki Cenâb-ı Hakk bizlerden bahsederken, Kûr'ân-ı

Kerîm'in de "**nefs**" ifadesini en çok kullanmıştır. Bizler dahi ceplerimizde taşıdığımız "**nüfus**" yani "**nefs**" ler kâğıdı ile kendimizi ispatlamaktayız. Neden acaba nüfus cüzdanlarımıza "insân cüzdanları" den memiş de "**nüfus cüzdanları**" denmiştir.

Yaklaşık olarak baktığımızda; Kûr'ân-ı Kerîm de insân'a,

- **283** yerde **nefs**,
- **57** yerde **insân** sizli, sizler çoğul olarak.
- **37** yerde **insân** tekil olarak.
- **24** yerde **Âdem**.
- **14** yerde **beşer**.
- **6** yerde **halife** olarak hitab edilmiştir.

*-Bu hesaplamalar (1985) senelerinde bir hayli zorluklar içerisinde Kûr'ân-ı Kerîm-in bütün sayfaları bir bir taranıp uzun mesâiler yapıp araştırılarak elde ettiğimiz değerler idi. Vâh'y ve Cebrâil (a.s.) isimli kitabımızın 127/128 inci sayfalarında da belirttiğimiz bu*

-Tablo ve değerlendirmeler daha sonra yaptığımız bilgisayar çalışmalarında bazı eksiklikleri görüldüğünden bu hususta yeniden bir çalışmaya başladık.

-Değişik yöntemlerle ve değişik yönlerden yaptığımız uzun çalışmalar neticesinde eski araştırmalarımızın üzerine ilâveten bu hususta çok daha geniş kapsamlı bilgilere ulaştık. Gerçekten hayret verici bu bilgi ve dökümanları aşağıda hep birlikte görmeğe ve incelemeğe çalışalım. Aslında iki tablonun da neticeleri bir birine yakın görünmektedir. Yeni tablomuzun oluşması şöyledir.

- **9 yerde: 1 –Halife.** İsmi, lâkabı'dır. (Halifetullah)

- **39 yerde: 2 - Beşer.** İsmi, tebşir edilen, zâtî tecelli ile müjdelendir.

- **25 yerde: 3-Âdem.** İsmi, Hakikat-i Muhammedi'nin ilk zâtî zuhur mahallidir.

- **3 yerde:** **4 - İns** olarak geçmektedir.

- **58+1 yerde:** **4 - İnsân.** İsmi, aslî ismidir. (Tekil olarak geçmektedir.)

- **249 yerde:** **4 - İnsân.** İsmi, aslî ismidir. (Çoğul olarak geçmektedir.)

- **294 yerde:** **5-Nefs,** İsmi ise, yaşam sahasının faaliyet ismidir, hisler ve duyguların kaynağıdır diyebiliriz. Bu isimlerle beş ayrı vasıfta tanıtmıştır.

Bu sayısal değerlerin de gelecek kitaplarımız da yaptığımız hesaplamalarla ne kadar çok on üç e bağlı olduğu çok açık olarak görülecektir. Burada tekrarına lüzüm görmedik. Zaten ilk bakışta bile on üçlerin ne kadar aşikâre oldukları görülmektedir. Diğerleri için ise biraz araştırma ve inceleme yapmak gerekecektir.

Bu tabloların açıklamaları **ALTI PEYGAMBER,** kitabımızın, **birinci bölüm, Âdem'iyet mertebesi'**nde ve **(13)** ve "**Hakikat-i İlâhiyye**" kitaplarımızda ve diğer kitaplarımızda açıklanmıştır. Oralara da bakılabilir.

\*\*\*\*\*

Bu beş kelimenin ortak özelliği "Âdem" hariç, bazı harflerinin Arapça noktalı harfler olmasıdır. Bu noktalar benlik noktalarıdır ki, bunlar bizim birimsel varlığımızı oluşturmaktadırlar. Bu isim kelimelerinin tamamı Hakk'ın varlığını ve bu mahallerde zât-î zuhurunu ifâde etmektedirler.

"**İnsân**" kelimesi (Elif), (Nûn), (Sîn) ve tekrar (Nûn) harflerinden oluşmaktadır.

**(Elif)** (ا) ahadîyyet mertebesinin ifâdesidir.

**(Nûn)** (ن) üç seferin faslını, yani Hakk'tan halka olan fitri sefer, halktan Hakk'a olan irâdî sefer ve daha sonra Hakk'tan halka Hakk ile olan seferlerdir.

**(Sîn)** (س) insânın gerçek hüviyetidir. (Nûn) harfi ile



belirtilen seyir (Sîn) harfinde de vardır.

**(Nûn) (ن)** Seferlerini tamamlayarak tekrar eski hâline dönen varlık bu (Nûn) ile nûr olmaktadır. Ve bu nûr ile de bütün âlemi ihâta etmektedir.

**"Hâlîfe"** kelimesi (Ha), (Lâm) ve (Fe) harflerinden oluşmaktadır.

**(Ha) (ح)** halkolunma,

**(Lâm) (ل)** Lâhut âlemi,

**(Fe) (ف)** "fe yekûnu" yani "hemen olur" demektir.

Cenâb-ı Hakk (c.c) yeryüzünde kendi zuhurunu murat edince halkıyyeti ile onu meydana getirdi, Lâhut yani ilâhî hâli ile faaliyetini tamamladı ve "fe yekûnu" yani o da hemen oldu.

**"Beşer"** kelimesi (Be) (Şin) ve (Rı) harflerinden oluşmaktadır.

**(Be) (ب)** harf-i cer'dir ve isimlerin başına gelir ve (ile) mânâsınadır ki beşer denilen şey onu var eden **ile** birlikte demektir.

**(Şin) (ش)** harfinde üç nokta vardır ve (Sîn) harfinden daha şiddetli vurgusu vardır. Bu da (Sîn) harfinin ifâde ettiği insândaki faaliyet sahasının ifâdesidir. Üç nokta ise nefsi, izâfi ve ilâhî benlik dediğimiz üç benliği ifâde etmektedir. Ve İlâh-î müşahede demektir.

**(Rı) (ر)** Rahmânîyyet ve Rubûbîyyettir.

**"Senin varlığını üç benlik ile vafettim. Kendimin sende var ve seninle berâber olduğumu müjdeledim."**

**"Nefs"** kelimesi (Nûn), (Fe) ve (Sîn) harflerinden

oluşmaktadır.

**(Nûn)** (ن) Rahmâni yönde faaliyet sahasında kalınırsa nûr-u İlâhî'dir ancak terbiye edilemez ve emmârelikte kalınırsa nâr-ı cehennem'dir.

**(Fe)** (ف) fevkalâde özellikler mânâsınadır.

**(Sîn)** (س) insânın gerçek hüviyetidir.

"**Âdem**" kelimesi (Elif), (Dal) ve (Mîm) harflerinden oluşmaktadır.

**(Elif)** (ا) Ahadîyyet mertebesidir.

**(Dal)** (د) delil olmasıdır yani hem hakikâte hem dalâlete delil olmaktadır.

**(Mîm)** (م) hakîkati Muhammedîyye'dir. Âdem (a.s) beden olarak Efendimiz (s.a.v) den önce dünyâya gelmiş olmasına rağmen varlığında hakîkati Muhammedîyye mevcûd idi. Evvelâ hakîkati Muhammedîyye halkedildi ve daha sonra hakîkati Muhammedîyye bütün âlemleri ve netîcede Âdem'i halketti. Âdem'de sûret-i Muhammedi'yi ortaya getirdi. Sûret-i Muhammedi ise sûret-i Hakk'ın ta kendisidir. Bu bakımdan Efendimiz (s.a.v) hem baş hem son oldu.

"**İnsân**", insân varlığının zât ismidir eğer insânda tek bir mertebe olsa idi tek bir isimle yapılan hitâp yeter idi ancak yukarıda da görüldüğü üzere değişik isimler ile hitâpta bulunulması insânın değişik mertebelerinin olduğunun açık ifâdedir.

Bu nedenle insân denilen oluşumu daha iyi tanıyabilmemiz için kendisine atfetilen isimleri biraz bilmemiz gereklidir.

Bu isimlerin hepsini değişik şekillerde duyuyoruz ve bunları duyduğumuz da insânı ifâde ettiklerini hemen

anlıyoruz. Ancak özel bir ifâde ile neler anlatılmak istendiğini düşünmeden genel olarak insândan bahsettiğini düşünerek o şekilde bu hitâpları kabul ediyoruz.

**“Halife”** kelime anlamı olarak, “arkasından gelen” demek olduğuna göre sıfât mertebesinin ifâdesidir. Halife denildiği zaman Cenâb-ı Hakk (c.c)’ın sıfâtlarını ortaya çıkaran mertebenin adıdır.

**“Nefs”** esmâ mertebesindeki yani lâtif rûhlar âlemi mertebesindeki adıdır. En çok nefis kelimesi ile bahsedilmiştir çünkü nefis mertebesi faaliyet mertebesidir. Hem duygusallığın hem maddeselliğin hem de rûhaniliğin kaynağıdır. Esmâ âlemi dediğimiz rububiyyet âleminin birisi Hakk’a diğer ef’âl mertebesine bakan iki yüzü vardır. Yukarıda yani sıfât âleminde toplu olan birimsel faaliyetler bu âlemde programlarının ayrışmasıyla faaliyete geçiyorlar ve dünyâ üzerinde tahakkuku oluyor. İnsânda nefis yani kendindeki yaşamı hissetme hâli en büyük faaliyet sahasıdır. **“Nefs lâtifleşince gönül olur”** çünkü hakikâtini idrâk edip kendini tanıyarak yukarıya doğru yolculuğa başlamıştır.

**“Âdem”** ve **“beşer”** ise ef’âl mertebesindeki adıdır. “Beşer” müjdelenmiş demektir, avâmi olarak **“beşer şaşar”** gibi terimler ile insânı bir yanılma vesilesi sayıyoruz ve hakikâtini düşürüyoruz. Aslında beşer şaşmaz yani gerçek beşer hüviyetine ulaşmış olan varlık şaşmaz, istisnaları vardır tabi ancak genelde şaşmaz çünkü müjdelenmiş olan bir şeyin zâten şaşmamış olması lâzımdır. Şaşkın olan bir şey ne müjdelenir ne de kendisine lütûf verilir. Şaşkınlık halleri var ise de müjdelendikten sonra onlar bitmiş demektir.

Bu müjdelenme ne ile müjdelenmedir?

Cennet ile mi?

Hûriler ile gılmanlar ile mi?

Bu müjdelenen beşer Hakk’ın kendi varlığının onda mevcûd olduğunu müjdelemesidir. Cenâb-ı Hakk (c.c)

benim hakikâtim sende mevcûttur diyerek onu müjdeliyor, tebşir ediyor. Cenâb-ı Hakk (c.c) "Ben âlemlere sığmadım, mü'min kulumun gönlüne sığdım" diyor. İnsân dışında hiçbir varlığa böyle bir hitâp yoktur. Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın başka hiçbir varlıkta olmayan zâtî tecellisi insânda vardır.

**"ve nefahtu fihi min rûhî"** yani "ona rûhumdan üfledim." (Sâd 38/72)

**"ve eyyednâhu bi rûhil kudus"** yani "ve onu Rûh'ül Kudüs ile destekledik." (Bakara, 2/87)

**"Ve lekad kerremnâ benî âdeme"** yani "Ve andolsun ki; Âdemoğlunu kerem sâhibi kıldık" (İsrâ, 17/70)

Bu gibi Âyet-i Kerîme'ler insâna olan büyük müjdeyi gösteriyorlar, insân için! bunlardan büyük bir müjde olabilir mi? Ancak bizler kendimizi tanımıyoruz ve değerimizi bilmiyoruz.

Tasavvuftan gâye kişinin kendi değerini bilmesidir yoksa birkaç ilâhî okumak, geçmiş hikâyeleri okumak değildir. Bunlarda yol için gereklidir ancak sürekli hâle gelirse belli bir süre sonra oyalanmaya dönüşürler ve kişiyi yolda saptırır bırakırlar.

İnsân Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın zâtı ile tecellisinin varlığını anlatmaktadır, hâlîfe zâtın arkasından gelen sıfât mertebesini, beşer de müjdelenen mânâsına, nefis ise insânın harekete geçmesini sağlayan mekânizmasının tümüdür, sabah ilk uyandıığımızda dahi farkında olmadan ilk önce nefsimizi hatırlıyoruz. Nefsin içinde eksileri artıya çevirerek ve bütün âlemdeki varlıklara muhabbet etmemiz lâzımdır. Duygular kontrol altına alınmadığı sürece onlar bizi yönetmektedirler ilk önce nefsi idâre eden bu duyguların kontrol altına alınması gereklidir.

Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın bize vermiş olduğu üstün duyguları nefsin alt mertebelerindeki duygular ile kapatarak perdelediğimizden dolayı nefsimize zûlmetmiş oluyoruz. Âdem (a.s) bunu ilk anladığı anda "*Biz nefsimize zûlmettik*" diyerek bu hakikâte yani "*Bizde Hakk'ın zâtı*

*vardı ancak biz bunu anlayamadık ve nefsin hakikâtini ortaya çıkaramadık” hakikâtine işaret etmektedir.*

**İnsânın dört mertebesi vardır:**

**1.Akıl,** yani cüz ve küll.

**2.Rûh,** yani cüz ve küll.

**3.Nefs,** yani cüz ve küll.

**4.Beden,** yani dört unsur, toprak, su, ateş, hava.

İşte bu dört değer insânın insân olmasını sağlıyorlar. Beden ile rûh yani madde ile mânâ birleştiğinde ikisinin arası yoğunlukta nefis dediğimiz varlık meydana geliyor ki ona ne madde diyebiliyoruz ne de rûh diyebiliyoruz. Akıl da bu oluşumları yönlendirmektedir. İnsânın varlığı bu şekilde tamam olmaktadır eğer insânda nefis olmasa, ya hayvanlar gibi, yada melekler gibi olacaktı ki her iki durumda eksiklidir.

Ve nefste iki ahlâktan da mevcûttur yani hem dünyâyâ çeken ahlâklar hemde yukarıya çeken ahlâklar mevcûttur. Nefste bu iki durum arasında bocalamaktadır. Nefs kendisini dünyâyâ yani aşağıya çeken ahlâklardan kurtulunca sâfiye hâline geliyor ve ondan sonraki ismi rûh oluyor.

Seyri sülûk yolunda târikat çalışmaları beden ile birlikte nefis üzerinde olmaktadır. Kabire giren de bu ikisi yani beden ile nefstir, rûh kabire girmiyor. Cenâb-ı Hakk (c.c)’in en fazla olarak “**nefs**” kelimesinden bahsetmesinin sebebi de budur yani faaliyet sahasında olan nefis’tir beden aracı varlık ve diğerleri ise idâreci vasıftadırlar.

Nefs’in rûhani yönünden aldığı özelliği ebedidir ve nefis ölmez sadece terbiye edilir. Efendimiz (s.a.v) “*Ben nefsimi müslüman ettim*” buyuruyor ve dikkat edelim, öldürdüm demiyor. Madde bedenimiz dünyânın malzemesinden yapıldığı için o ölüyor ve yine burada yani dünyâda kalıyor.

Bu nedenle nefis terbiyesi seyri sülûk yolunda çok önemli bir mertebedir. Kişi ahirete nefsiyle berâber gittiği

için rûhunda olan kayıtların bir kopyası nefsinde de vardır.

**Kabirde dört türlü yaşam şekli vardır:**

**Birincisi,** Ehli küfrün, ebedi cehennem ehlinin azap içindeki kabir yaşantılarıdır.

**İkincisi,** günahkâr Mü'min'lerin kabir yaşamıdır. Kendi varlıklarını ayrı bir varlık olarak zannetmişler ve bedenlerinin dışına çıkamamışlardır. Bedenlerini eksi yollarda kullanarak günah işleyerek ve imân etmiş ancak hayatlarını günahkâr olarak yaşamış olanlardır. Rûh ise bu yapılanlardan münezzehtir. Rûh o birime gerekli enerjiyi verdikten sonra artık onu kullanan birim olan nefis sorumludur. Bu grup günahları kadar azâbta olacak olanlardır. Efendimiz (s.a.v)'in dediği gibi "*Kabir ya cennet bahçelerinden bir bahçe ya da cehennem çukurlarından bir çukurdur*" işte bu grup bu belirtilen cehennem çukurunda olanlardandır. Nefs o beden bir karış üzerinde aynen dünyâda yaşıyormuş gibi o eziyeti çekmektedir çünkü kendisini bu dünyâda yaşar iken et ve kemik olarak kabul etmiş ve o bedeni sâhiplenmiştir bu nedenle ondan ayrılamıyor. Ayrılmak için gerekli olan şuurun dünyâda kazanılması gerektiği için ve bu da kazanılmadığı için böceklerin yediği beden acısını aynı dünyâ hayatında yaşarken çekilen acı gibi çekecektir. Daha sonra cehennemde cezalarını çektikten sonra çıkacaklardır.

**Üçüncüsü,** mü'minlerdir. Mü'minler kabire girdiklerinde orası onlara cennet bahçelerinden bir bahçe olacaktır. Bu grup dahi kendilerini ayrı bir benlik olarak kabul etmektedirler ancak dünyâ hayatlarında eksi faaliyetlerde bulunmadıklarından dolayı ve bu ibadetlerin vermiş olduğu letafet dolayısıyla kendisine gelen varlıklar yine bedeninin üzerinde olan nefse ulaşamıyorlar çünkü etrafında nûrani bir perde oluşmaktadır. Ve mü'minlerin çürüyen madde cesetleri cennet bahçesi hükmünde bir yerde bulduklarından dolayı onlara te'sir etmeyecektir.

**Dördüncüsü,** Ârifler zümresidir. Bu grup daha dünyâda iken varlıklarının hakikâtini idrâk ederek

şuurlandıklarından dolayı madde bedenleri ile birlikte kabire giren nefsleri istedikleri anda kabirden çıkmaktadır. Kabre girişi madde bedene hürmet içindir çünkü kazandıklarını bu beden ile kazanmıştır. Evliyâullah'ın defnedildiği yerin onun makamı olması da bu sebeptendir.

Seyri sülûk yolunda madde beden üzerinde yapılan terbiyenin akıl ile ve rûh ile berâber olması lâzımdır. Nasreddin Hoca kışın zor olan eşeğin bakımı için, eşeği az yemeğe alıştırmaya başlar ve her geçen gün yemini azaltır, sonunda bir gün bakar ki eşek ölmüş, bunu görünce "*tam da alışmıştı*" der. Bizler de aynı şekilde sürekli maddi yönden az yemek, yemek vb. gibi fiiliyatlar ile nereye kadar ulaşabiliriz. Bu nedenledir ki nefs çok önemli bir şeydir, bir yüzü çamur, topraktır ancak öteki yüzü pırl pırlı Hakk'a ayna olan bir yüzeydir. Bizler çamur, toprak tarafını kullanırsak çamura ulaşırız ancak parlak tarafını kullanıp bir de bu kısımdaki bütün tozları silerek iyice parlattığımızda kendimizin zâtını seyretmeye başlıyoruz ki bu muazzam bir şeydir.

### BİSMİLLAHİR RAHMÂNİR RAHİM

\*\*\*\*\*

﴿١﴾ هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ  
شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾

**(Hel etâ alel insâni hînun mined dehri lem yekun şey'en mezkûrâ. )**

**(76-1) "İnsânın üzerinden bir zaman geçmedi mi ki , o anılan bir şey değil idi."**

\*\*\*\*\*

Bu Âyet-i Kerîme'de çok değişik bir ifâde vardır, hem insândan bahsediyor hem de "anılan, bilinen bir şey değil idi" deniliyor. "Anılan, bilinen bir şey" değil ise ismi neden

söylensin?

Bütün bu âlemler var edilmezden evvel insânın programı vardı, sonucu ortaya çıkmaktadır. Cenâb-ı Hakk (c.c)'in zât âleminde olan bu program sıfât ve esmâ mahâlli mertebelerinden geçerek ef'âl mertebesindeki mahâlline ulaşmadığı için **"anılan bir şey değil idi."**

Ezelde yapılan ilk şey insânın programı idi bu program yapıldıktan sonra onun yaşayabilmesi için bu âlemler hakedildi.

Îlâh-î düşüncede ilk var olan insân ve onun hakikâtidir. Eğer öyle olmasaydı bu Âyet-i Kerîme'de **"insân"** kelimesi kullanılmazdı. Avâmi olarak her mertebede kullandığımız **"insân"** kelimesi görüldüğü gibi beşerin zât mertebesinde aldığı isimdir ve esas mahâlli zât mertebesidir. Bütün bu âlemlerin bir ismi de insân yani **"İnsân-ı Kâmil'dir."**

Madde oluşum yönüyle insân "küçük âlem", bu âlemler ise "büyük âlem" olarak isimlendirilmektedir. Hakikat yönüyle ise yani mânâ olarak insân "büyük âlem", bu âlemler "küçük âlem"dir.

Hz.Âli (k.a.v) efendimizin buyurdıkları gibi *"Sen kendini küçük bir varlık zannedersin oysa âlem-i ekbersin sen"*

Ne yazık ki kendimizi değerlendiremiyoruz ve çok küçük kapasitede kullanıyoruz. İnsân ismi altında meydana gelen her varlık bu hakikâtlere sâhiptir herhangi bir ayırım olmaksızın. Kimse kendini ben zayıfım, fakirim, hastayım gibi nedenlerle küçük görmesin çünkü bu nedenler madde âleminde olan farklardır, öz olarak Cenâb-ı Hakk (c.c) mâdem ki **"ve nefahtü"** demiş, şekil ve sûret hiç önemli değildir artık.

Cenâb-ı Hakk (c.c)'in beşer denilen varlığa o kadar büyük lütûfları var ki anlaşılması için adeta tahammül mümkün değildir. Kûr'ân-ı Kerîm'in tek muhatabı insân'dır. İnsân sırtındaki yükün ne olduğundan habersiz olup gaflette olduğu için bu yük altında durabiliyor, o yükün ne



olduğunu anladığı anda nefis dağı paramparça olmaktadır.

Bu yükü "*cehil ve zâlim*" olan insân yüklendi,(33/72) bâtni olarak cehil beşeriyetten cehil olmaktır. Bizlerde olan ilâhî varlık üste çıkararak beşeriyetin hükümsüz kalması, işte bu beşeriyetten cehildir. İlâhî varlık, ilâhî hâz bizi öyle bir örter ki artık beşeriyetimizden haberimiz olmaz ve dolayısıyla beşeriyetimizin câhili oluruz ancak onun yerine ilâhî varlığımızdan haberdar oluruz.

İnsân ezelde bu bâtni mânâsı üzere var ancak henüz yeryüzüne çıkmamış olduğu için "**anılan bir şey değildi**".

Ezelden beri var olan ve ebede kadarda var olacak gerçek kimliğimize ulaşabilirsek ancak "**insân**" hükmü altına girebiliriz yoksa hayal ve zan altında kendimize verdiğimiz kimlikler ile değil.

Cenâb-ı Hakk (c.c) insânı gerçekten kendisine ayna olması için halketti ve yaşantıya göre zaman zaman insân Allah (c.c)'in aynası olur zaman zaman Allah (c.c) insânın aynası olur. Cenâb-ı Hakk (c.c)'in müşâhedeşi ef'âl yollu olur, esmâ yollu olur, sıfât yollu olur ve zât yollu olur, âlemde müşâhede edilir, kişi kendisinde müşâhede eder, bu müşâhedelerin her birindeki hassasiyet bir başka türdür, bu nedenle kesinlikle bu böyledir, devamlı olarak bu bu şekilde olur biçimde bir ifâde kullanılamaz. Böyle olması da gereklidir çünkü bu âlem mertebeler ile kâimdir ve mertebelere riâyet şarttır yani bir mertebede oluşan bir hadiseyi aynı şartlar içerisinde bir başka mertebede değerlendirmeye çalışırsak olmaz, işte bu hâl için çok iyi bir eğitim gereklidir. Ki bu eğitim en başta nefis mücadelesini de gerektirmektedir ve sonra fikir yapısının gelişmesi ve muhabbet gereklidir çünkü muhabbet olmasa yola devam imkânı kalmaz, kişi aynı yakıtsız araba gibi olur. Bu muhabbet ile berâber gayret ve kendisine tâbi olunacak bir yol ehli lâzımdır, bu işler yalnız başına yapılacak işler de değildir.

Vahdet gözüyle bakıldığında ortada görülecek ayrı bir varlık kalmaz. Genel olarak bakış açılarını dört şekilde

belirtebiliriz,

**Ef'âl âlemi** îtibarıyla yani yaşanan âlemin kanunları üzere bakış.

**Esmâ âlemi** îtibarıyla,

**Sıfât âlemi** îtibarıyla,

**Zât âlemi** îtibarıyla. Olan bakışlardır ki hepsi kendi mertebelerinde doğrudur ve geçerlidir.

Bu Âyet-i Kerîme, insan hakkında ilk bilgileri vermektedir. Yukarıda İnsan'ın dört oluşumundan bahsedilmişti bu oluşumlar zuhuruna yönelik oluşumlardır. Bunların üstünde birde zuhur evveli "â'yan-ı sâbite" mertebesi vardır. Bu mertebe ise "ceal" "var" edilmemiştir, ilmi İlâhiyyede Allah-ın ilminde mevcuttur, işte o mertebe de, dışa dönük "**o anılan bir şey değil idi.**" Üzerinden geçen ve bilinmeyen süre ilmi İlâhiye de geçen "â'yan-ı sâbite" süresidir. İşte insan'ın gaybi halinden ilk def'a bu Âyet-i kerime ile haber verilmektedir.

İnsan'ın gayb âleminden zuhur âlemine doğru olan yolculuğunun ilk bilgisi "Rahmân" Sûresinde belirtilmektedir. (Halâkal insan) (55/3) insan'ın ilmi İlâhiyye, zat âleminden sıfat âlemine doğru olan yolculuğu ve mânâ âlemindeki lâtif inşası bu Âyet-i kerîme ile Rahmâniyyet mertebesine verilmiş olduğu ve bu Âyet-i Kerîme ile ilk def'a kendisinden zuhura doğru olan yolculuğundan haber verilmektedir.

Bu aşamadan sonra Bakara (2/30) ve devam eden Âyet-i Kerîmeler ile esmâ "melekût" âlemine intikali ve orada ki inşası ve yavaş yavaş diğer varlıklarla lâtif ünsiyeti bildirilmektedir.

Ve son hilkat aşaması (15/29) da belirtilen, (**şekil verdiğim, ruhumdan üflediğim zaman,.... Onun için secde ediciler olun.**) hükmü ve benzerleri ile zâhir bâtin inşası tamamlanmış oldu.

\*\*\*\*\*

Bu hususta daha geniş bilgi (6 Peygamber 1 Âdem a.s.) kitabımızda bulabilirsiniz.

\*\*\*\*\*

﴿٢﴾ اِنَّا خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ اَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ  
فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾

(İnnâ halaknel insâne min nutfetin emşâcin nebtelîhi fe cealnâhu semîan basîrâ. )

(76/2) **"Muhakkak Biz, insânı birleşim bir nutfeden halkettik. Onu imtihan edeceğiz. Bu sebeple onu işiten, gören kıldık."**

\*\*\*\*\*

Bu Âyet-i Kerîme'de ise sıfât ve esmâ mertebelerini aşan insânın ef'âl âleminde zuhura çıkışı anlatılmaktadır. Ve Cenâb-ı Hakk (c.c) bu işi **"Ben yaptım"** demektedir yani arada bir aracı yoktur. Buradan insânın Cenâb-ı Hakk (c.c)'in mânâ ve madde âleminde bizzât meydana getirdiği varlık olduğu anlaşılmaktadır.

Bu halkedişin değişik şekilleri belirtilmektedir Kûr'ân-ı Kerîm'de. Bu halkediliş şekillerinde bir olan nutfe ile Cenâb-ı Hakk (c.c) o kadar yüksek bir haldesiniz ve bir o kadarda hakir bir haldesiniz demektedir.

Kulağın öne çıkarılması bizlerde faaliyete geçmesi gereken ilk âza olmasından dolayıdır. Kulak gerçek işlevini yerine getiremez ise gönül âlemine gelen faydalı yada faydasız bütün herşey içeri girer. Şuurlanmanın netîcesi ile kulak ne zaman ki gerçek işlevini yerine getirmeye başlayacak o anda faydalı olanlar içeriye alınacak faydasız olanlar ise alınmayacaktır. İnsânın beyni ve gönlü çöp kovası gibi olursa hakikâtleri almaya yer kalmaz. Niyazi Mısrî Hz.lerinin belirttiği gibi, "Bir kulak ki Hakk sözü duymuyor, ona kurşunu akıt kapat orayı ve bir göz ki Hakk'ı görmüyor o da budak deliğinden başka bir şey değildir".

Daha sonra gözün açılması gereklidir. Günlük yaşantımız içerisinde gözümüz sürekli faaliyette ve bir şeyler görmekteyiz ancak Cenâb-ı Hakk (c.c)'in muradı acaba bu madde hükmünde olan şeylere bakarak kişinin orada kalmasıdır? Muhîddîni Arabî Hz.lerinin dediği gibi "*Taşı taş toprağı toprak olarak görene zâten bizim sözümüz yoktur*". Onların hakikâtlerini görmeye başlayan göz biraz göz olmaya başlamıştır.

Kulak ve gözü idâre eden merkez ilk önce terbiye edilmelidir ki duyulanlar ve görülenler müşâhedeye çevrilerek yaşama sokulsun. Örneğin kelime-i tevhid'i söylediğimiz anda onun şuanatını görmeye başlamalıyız. Hakk yolunda her gün kişinin idrâk seviyesinde olan artışlar bu duyuş ve görüşün gelişmekte olduğunun işaretleridir. Esas görüş mahâlli olan gönül gözümüze giriş yeri madde bedenimizin gözüdür. Normâlde açık olan bu gözlerden yani basardan basîrete intikâl gereklidir.

\*\*\*\*\*

﴿۳﴾ اِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ اِمَّا شَاكِرًا وَاِمَّا كَفُورًا ﴿۳﴾

**(İnnâ hedeynâhus sebile immâ şâkiren ve immâ kefûrâ.)**

**(76/3) "Muhakkak ki Biz, onu yola hidâyet ettik. Fakat o, ya şükreden olur, ya da küfreden olur."**

\*\*\*\*\*

Zâhiren Âyet-i Kerîme'ye baktığımızda isyan ehli ve itaât ehli kişiler ayırımını görmekteyiz.

Bâtınen ise, "kefûrâ" ifâdesi örten, gizleyen mânâsınadır ki kendi hayal ve vehimlerinin gelmesi için ard niyet ile Hakk'ı gizleyenler, ve hakikâtlere zarar gelmemesi için iyi niyetle onu gizleyip örtenlerdir ki hakikâtlere açığa çıkması hâlinde onları anlamayarak yanılığa düşebilecek olanları korumak adına yapılan örtmedir.

Şükürde genel olarak hakiki şükrediciler ve kendisine ikram edildiği için şükredici olanlar olmak üzere iki

kısımdır. İkrâm edildiğinde şükredenler kendi nefsi hazlarına güzel gelen şeylere şükrettiklerinden dolayı bu şükürlerini gerçek Rab'larına değilde aslında nefslerine yapmaktadırlar. Şükür aynı zamanda ef'âl âleminde yaşayan kişinin mertebesinin bir göstergesidir.

\*\*\*\*\*

﴿٤﴾ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾

**(İnnâ a'tednâ lil kâfirîne selâsile ve aġlâlen ve seîrâ)**

**(76/4) "Muhakkak ki Biz, kâfirler için zincirler, demir halkalar ve alevli ateş hazırladık."**

\*\*\*\*\*

Cenâb-ı Hakk (c.c) yine kendi zâtından hitâp etmektedir.

Zâhiren Âyet-i Kerîme'ye baktığımızda ard niyetli kâfirlere yapılan bir hitâp olmaktadır.

Bâtinen ise, kendi varlıklarının hakikâtini idrâk ederek onu ehli olmayanlara karşı örtenlere yapılan bir hitâptir. Onlara hazırlanan zincirler ve halkalar seyri sülûk yolundaki kimselerdir. Hazreti Resûlullah (s.a.v)'a kadar devam eden silsileyi yani bir sistemi hazırladık biz onlar için demektir. Ateş ise gönül ateşi, ilâhî muhabbettir.

Bu sistem olmasaydı eğer Hazreti Resûlullah (s.a.v)'dan sonra belki birkaç dönem evliyâ olurdu ancak ondan sonra onun baġlıları kalmazdı ve sistem kopardı.

Bizlere lâzım olan Âyet-i Kerîme'lerin bu görünen zâhir mânâlarını bozmadan bâtın olan mânâlarından yani özlerinden yararlanmaktır ve her ikisi de yerli yerince kullanılmalıdır, biri bir diğeri hükümsüz bırakmak bir yana tamamlayıcıdır.

Burada ayrıca "Mâdem ki insân Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın zâtının zuhur yeridir ve bunu idrâk ederek Cenâb-ı Hakk (c.c)'a ulaşan bir kişi niçin dilediği gibi hareket edemez?" Sorusu akla gelebilir, çünkü:

Bu hukuk başka bir hukuktur, eğer Cenâb-ı Hakk (c.c) kendisine mânen meydana getirdiği bir yerde bütün faaliyetlerini de zuhura getirmiş olsa bu âlem karmakarışık olur. Bu güç elinde olan her bir kişi değişik faaliyetler içerisine girmek istediğinde karışık bir yapılaşma olur. Bu nedenle bu oluşum ancak bilinçtedir ve dışarıya çıkmaz ve bir bakıma kâfirlik yani örtü denilen şey de budur. Bilinçte idrâk edilip yaşanacak olan bu oluşum mânevi olduğu için maddeye dönüşmez ancak genel sisteme dokunmadan kerâmet gibi bazı oluşumlar görülebilir. Ki bu idrâke erişmiş kişinin maddi olarak böyle bir gücü kullanmasına gerek yoktur, buna sâhip olduğunu bilmesi onun için yeterlidir. Ve gerçek marifet bu gücü kullanmak değil kendinde mevcûd olanı sınırlamak ve yerini bilerek yerli yerinde kullanmaktır.

\*\*\*\*\*

﴿ ٥ ﴾ اِنَّ الْاَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾

**(İnnel ebrâra yeşrebûne min ke'sin kâne mizâcuhâ kâfûrâ. )**

**(76/5) "Muhakkak ki ebrâr olanlar, içinde kâfur bulunan kadehlerden içecekler."**

\*\*\*\*\*

Ebrâr, Birr yani iyilik sâhipleri demektir. Bu sâhiplik kelâm ile olan sâhiplik değildir yani "ben iyi biriyim demekle" olan bir şey değildir. "**Len tenâlûl birre hattâ tunfikû mimmâ tuhibbûn**" yani "Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe asla Birr'e ulaşamazsınız" (Âli İmrân, 3/92) Âyet-i Kerîme'sinde belirtildiği üzere olmaktadır ancak.

Ef'âl âleminde yaşayan bir müslümanın normâl vasfının en az ebrâr olması lâzımdır aslında. Nefsimiz için istediğimiz şeyleri başkalarına verirsek Birr'e ulaşabiliriz yoksa beğenmediğimiz, eski vb. şeyleri vererek Birr'e ulaşamayız.

Cenâb-ı Hakk (c.c) bu ifâde ile maddi oluşumdan kopularak rûhânî oluşuma doğru yükselinilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bir başka ifâde ile ef'âl âleminde esmâ âlemine doğru seyre geçin demek istemektedir. Bu âlemde yani ef'âl âleminde sevdiğimiz şeyler buldukça esmâ âlemine yükselmemiz mümkün değildir.

Kâse ise her birerlerimizdeki kulak kâseleridir. Bizler dünyâ yaşantımızda ilâhî hakikâtleri kulak kâsemizden içeri alarak içmekteyiz.

"kâfur"un yarı şeffaf bir içecek olduğu tefsirlerde belirtilmektedir. Bâtinen ifâdesi, şariat sohbetleri içerisinde yani fiziki bünyeyi ilgilendiren sohbetler içerisinde vahdet sohbetleri karıştırılarak içilmesidir ki tam olarak renklenmemiş olması bunun göstergesidir. Bunu karıştıranlarda bu karışımın ne oranda olacağını bilirler. Rahmânî bilgiler ve şariat mertebesi hakikâtlerinden gelen karışım ile yani kâfur ile ilâhî hakikâtler ancak anlaşılmaya başlanıyor.

Bu duruma göre kâsenin içinde ef'âl mertebesi bilgileri ve zâtî bilgiler olmaktadır ve bu şekilde ancak ilâhî hakikât bilgilerini alacak mahâl yani altyapı kişilerde oluşmaktadır. Bunları kim içerek değerlendirebiliyorsa onlara faydası olmaktadır yoksa yağmur nasılsa yağıyor daha sonra da suyunu biriktirim düşüncesiyle hareket edenler mahrum kalmaktadırlar. Her birerlerimiz üzerine yağın bu hakikâti ilâhîyye yağmurlarını kendi kapasitelerimiz çerçevesinde değerlendirmemiz gerekiyor.

Tam bu yazıları yazıyor ve derliyor ikin bu gece (21/07/2012) bir zuhurat gördüm bir hayli ilgi çekici ve değişik idi. Belki bir tesadüf, belki bilinçli bir eğitim yolu idi, zuhurat şöyle idi.

*Bir yerdeyim iki kişi daha var aralarında konuşuyorlar, bir ara benim tarafımda olan kişi sıkınıp bir şeyler çıkarmak ister gibi değişik bir hal yaptı, ve o anda iki kaşının ortasından burnunun üst tarafından delik gibi bir şey açıldı ve oradan yaklaşık bir çorba kaşığı dolusu krem kıvamında*

siyah beyaz karışık çikolatalı dondurma benzeri bir şey çıktı ve o kişi o çıkan krem benzeri şeyi dilini uzatarak aldı ve ağzına soktu ve yedi. Bu halî yaparken kendisinde bir zorlanma ve tikslenme gibi bir şey olmadı sanki kendisi için her zaman yaptığı tabii bir şeymiş gibi idi. Ancak zâhiren bakıldığında pek güzel görülecek bir görüntü değildi.

İşte bu zuhurattan çıkartılacak şey "mizâcuhâ" mizacın uygunluğu hayatın devamını sağlamaktadır ve ne şey, ne şey ile uyuyor ise, başka mizacılara göre ters bile olsa kendisi için orada hayat vardır. Ve öyle davranması kendisinin doğrusudur. Münâkaşaya gerek yoktur.

\*\*\*\*\*

﴿٦﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾

**(Aynen yeşrebu bihâ ibâdullâhi yufeccirûnehâ tefcîrâ.)**

**(76/6) "Allah'ın kulları, içtikleri o pınarı, fişkıra fişkıra (gürül gürül) akıtırlar."**

\*\*\*\*\*

Rahmân'ın kulları vb. ifâde kullanılmıyor dikkat edersek Allah'ın kulları deniliyor. Bütün insânlar nefsâni olsun, cismâni olsun, rahmâni olsun Cenâb-ı Hakk (c.c)'in rahmeti ilâhîyyesinden istifâde ediyorlar, bu Âyet-i Kerîme'de "Allah'ın kulları" ifâdesinin kullanılmasından maksat, "bunları idrâk edebilen ve bünyesinde tutabilenlerdir".

İşte bunların kazandıkları mahâllinden taşıyor. Önce zât âleminde sıfât âlemine oradan esmâ âlemine oradan ef'âl âlemine taşıyor.

Gerçi Âyet-i Kerîme'de cennet yaşantısından bahsediliyor ancak bu gelecek ifâde eden mânâlar şu an bulunduğumuz âlemede yaşanmaktadır ve bizler bu mânâları şu anda idrâk edemez isek gelecekte hiç idrâk edemeyeceğiz.



\*\*\*\*\*

﴿٧﴾ يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾

**(Yûfûne bin nezri ve yehâfûne yevmen kâne şerrûhu mustetîrâ. )**

**(76/7) "Nezirlerini (adaıklarını) îfa ederler (yerine getirirler). Ve şerri yayılan günden korkarlar."**

\*\*\*\*\*

Yerine getirilmesi gereken bir mânevi söz vardır birde dünyalık olarak söylenen maddi sözler vardır.

Şerri yayılan günden korkmaktan kasıt, sorulan sorulara doğru cevap verebilecekmiyim acaba korkusudur. Ve bu ebrâr zümresinin özelliğidir yoksa nefsânî oluşumlar ile dünyâ hayatlarını sürdüren kişiler bunları hiç düşünmeden günlerini geçirirler. Ebrâr zümresine ulaşmış olan kişiler ise başlarına gelecek bu hadiseleri daha önceden düşünür ve o günlerden korkarak gereğini yapmaya çalışırlar.

\*\*\*\*\*

﴿٨﴾ وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾

**(Ve yut'imûnet taâme alâ hubbihî miskînen ve yetîmen ve esîrâ. )**

**(76/8) "Ve sevdiği taamı (yemeği), miskinlere, yetimlere ve esir olanlara yedirirler."**

\*\*\*\*\*

Bâtinen Âyet-i Kerîme'ye baktığımızda,

Kendi mânevi gıdâlarından yedirirler ki esas bâki olarak kalacak olan da bu mânevi gıdâlardır.

*Hazreti Ali ve Hazreti Fatma oruç tutarlar. Birinci günün akşamı iftar açmak için mütevazı bir sofrâ*

*hazırlarlar. Tam iftara başlamak üzereyken kapıya aç bir yoksul gelip yemek ister. Bunun üzerine iftar için hazırladıkları yiyeceği o yoksula verirler ve sadece su ile iftarlarını açarlar. İkinci gün tekrar iftar vaktinde kapıya bir yetim gelerek aç olduğunu söyler. Bu defa da iftar için hazırlanan yiyeceklerini yetime vererek tekrar su ile iftarlarını açarlar. Üçüncü gün de aç olarak oruç tutarlar. Tam iftar vakti kapılarında bir esir belirip çok aç olduğunu söyleyince tekrar iftar yemeklerini esire verip su ile oruçlarını açarlar.*

Bu Âyet-i Kerîme'nin bunun üzerine geldiğide söylenmektedir.

**Miskîn**, kelime anlamı olarak sakin olmuş anlamına gelmektedir ve zâhiren kendisine aît hiç birşeyi yani malı mülkü olmayandır. Bâtınen ise nefsâni olarak kendisine aît bir şeyi olmayan demektir ki hiçlik hâlidir. Dış görüntü olarak düşük bir yaşantı gibi görünen bu hal iç olarak ise oldukça üst bir yaşantıyı belirtmektedir.

**Yetim**, babası vefat etmiş olandır. Hazreti Resûlullah (s.a.v) bilindiği gibi en büyük yetimdir. Bazı insânlar ise fiziken babası hayatta olduğu halde yetim hükmündedir. Bu yetim oluş rûhen olan yetimlikte çünkü akli küll olan gerçek babasını bulamamıştır. Hakiki baba, akli küllün rûhu kudsi hâlidir. İşte kim ki Âdemi hakikâtleri idrâk etmek sûretiyle başlayan ve Efendimiz (s.a.v)'e uzanan bu babalığa ulaşamadı ise o yetimdir. Kendimizi beden kafesinden kurtararak yukarılara doğru çıkmaya başladığımız zaman mânâ olarak babamız bizi yukarıya doğru çekmeye başlıyor ki buna bir başka ifade ile mi'rac denilmektedir.

**Esirler**, tabiat zindanında esir olanlardır. Dünyanın öyle bir cazibesi, çekiş kuvveti vardır ki bütün varlıkları çekmektedir. Bu cazibe, çekim kuvvetinden kurtulamadığımız sürece dünyânın yani tabiatımızın esiri oluyoruz. Mevlâna hazretleri bir beyitlerinde şöyle buyuruyorlar:

"Biz ne suç işledik ki bu dünyâ zindanına indik, bizim buraya inmemizin sebab-i hikmeti birkaç mahpusu buradan kurtarmak içindir."

Yusuf (a.s) 'ın zindan hayatında olduğu gibi herbirerlerimizin kendimizi tanıyabilmemiz için gönül âlemimizde bir müddet hapis hayatı yani dış âlemden uzak ve kendi iç âlemine dönük olarak yaşaması gereklidir.

Hz. Mevlâna'yı ziyaretlerimizden birinde Hz. Şems'e uğramıştık ki edeb gereği önce Hz. Şems'e sonra Hz. Mevlâna'ya gidilmektedir. Ziyaret sonrası mânâ âlemine doğru oturduğumda, Hz. Şems'in "Hür ol, hürler ile ol, hürlikle yaşa" tavsiyesi oldu.

Tabiat zindanlarında yaşayanlar ile yapılan arkadaşlıkların sonucu tabiat zindanlarında olmaktır. Ancak hürler ile yaşadığında hür olursun ve dolayısıyla mi'rac hadisesi vuku bulmuş olur. Kişi hayatını hür bir gönül ve hür bir rûh ile sürdürmelidir ki o zaman gerçek kimliğini bulmuş olur.

Bu hürlük öyle bir hürlüktür ki eski zamanlarında aslında kendini hür zannettiğini ancak hür olmadığı anlar. Zanni hürlük sırasında yaptığı ibadetlerini de zanni olarak yaptığını anlar ve gerçek hürlükten sonradır ki, kişi ibadetlerini gerçeğini idrâk ederek yapmaya başlar.

Sonuç olarak bu Âyet-i Kerîme'de ebrâr zümresinin bir hâli daha belirtilmektedir ki hiçbir karşılık beklemeden sevdiklerinden vermektedirler.

\*\*\*\*\*

﴿٩﴾ اِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللّٰهِ لِانْرِيْدُ مِنْكُمْ جَزَاءً  
وَلَا شَكُوْرًا ﴿٩﴾

**(İnnemâ nut'imukum li vechillâhi lâ nurîdu minkum cezâen ve lâ şukûrâ. )**

**(76/9) "Biz sadece Allah'ın vechi için sizi doyuruyoruz. Sizden bir karşılık ve teşekkür**

**istemiyoruz."**

\*\*\*\*\*

Cennet isteği veya cehennem korkusu için değil Allah'ın vechi için yani Allah'ın zâtına ermek için bu işleri yapıyoruz, diyorlar.

Bu ifâde de göstermektedir ki ebrâr zümresinin hedefi vechullah'tır. Ancak buldukları mertebe ef'âl mertebesinin üstü olan esmâ mertebesidir. Bu kişilerin çalışmalarını sürdürerek ilerledikleri zaman mukarrebîn zümresine ulaşıyorlar, bundan sonra yakîn zümresine daha sonra likâ yani vechullah'a ulaşıyorlar ki hedefleri de zâten orasıdır.

\*\*\*\*\*

﴿ ۱۰ ﴾ اِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿﴾

**(İnnâ nehâfu min rabbinâ yevmen abûsen kamtarîrâ)**

(76/10) **"Muhakkak ki biz, yüzlerin asık olduğu, belâlı, zor günde Rabbimizden korkuyoruz."**

\*\*\*\*\*

Bu zor günden maksat, mahşer günüdür ki, hakk'ın celâl tecellisi ağırlıklıdır. Ayrıca kişinin bütün amellerinin sona erip toplandığı ölümü tadış günüdür ki, genelde birey için gerçekten zordur. Bu sözleri söyleyen gurup ise şeriat ve tarikat mertebesi itibariyle yaşayan zümredir. Bu zümrenin özelliği ise "havf ve reca" "korku ve ümit" üzere olmalarıdır. İlâh-î tebliğe kulak asmayan kimselerin bu zor hallerini belirten, , **yüzlerin asık'** lılığı vasıfları, onlarda korkutur, , **belâlı, zor günde Rabbimizden korkuyoruz."** Derler. O günü Cenâb-ı Hakk (**İnnâ nehâfu**) diyerek onların ağzından, Kitâb-ı keriminde, bizleri haberdar etmektedir. Kulunun kelâmından nakledilen bir Âyet-i kerîme'dir.

\*\*\*\*\*

﴿١١﴾ فَوَقَّيْهِمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّيْهِمُ نَضْرَةَ  
وَسُرُورًا ﴿١١﴾

(Fe vekâhumullâhu şerra zâlikel yevmi ve lakkâhum nadreten ve surûrâ. )

(76/11) "**Oysa Allah, onları işte böyle bir günün şerrinden korudu. Ve onları, pırıl pırıl bir yüze ve surura (sevince) kavuşturdu.**"

\*\*\*\*\*

(İnnâ nehâfu) diyerek daha dünya da iken korkup "ittika" edenler-sakınanlar bu gayretlerinin neticesinde böyle zor bir günde ve dünyada kazanmış oldukları amelleri ile yüzleri pırıl pırıl bir görünümde o zorlu günde Rabb'larından ümit var oldular.

Burada da her zaman olduğu gibi çok dikkat etmemiz gereken bir husus vardır ki, oda şudur. "**Ve onları, pırıl pırıl bir yüze ve surura (sevince) kavuşturdu.**" Diye bahsedilen hadise "maziyi" tarif etmektedir. Oysa yukarıda "halden" bahsedilmekteydi. Sanki kıyamet kopmuş mahşer oluşmuş ve bahsedilen kimseler bu yollardan geçmişler sanki iş olmuş bitmiş bir halde anlatılmaktadır. Bilindiği gibi daha henüz bizim kıyamatimiz kopmamıştır.

\*\*\*\*\*

﴿١٢﴾ وَجَزَيْهِمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾

( Ve cezâhum bimâ saberû cenneten ve harîrâ.)

(76/12) "**Ve sabırlarından dolayı onları cennetle ve ipek elbiselerle mükâfatlandırdı.**"

\*\*\*\*\*

Görüldüğü gibi bu Âyet-i Kerîme'de geçmişte, Ehli Hakk'ın, sabırları dolayısıyla, cennetle ve ipek elbiselerle mükâfatlandırıldıklarından bahsetmekte, şu anda dahi cennette olduklarından bahsetmektedir. Eğer mükâfatlandı-

racaktır, denilse idi daha henüz cennete girilmemiş vaad edilmiş olacaktı. Âyet-i Kerîme'de bahsedilen cezanın lügat mânâsı, "karşılık-mükâfat" olarak geçmektedir. Genelde kullanılan (ceza) kelimesi, suçlulara verilen cezâlar anlamında kullanılmaktadır, halbuki yanlıştır. O halde cennet ameli işleyen cezası, "karşılık-mükâfat" ı cennet. Cehennem ameli işleyen cezası "karşılık-mükâfat" ı ise cehennem olacaktır. Veya olmuştur.

İpek elbiseden maksat, malzemesinin çok kıymetli bir iplik olmasındandır. Eğer dünyada daha kıymetli bir iplik olsa idi onunla misâl verilirdi. Bilindiği ipeği meydana getiren küçük bir böcektir, adına da "ipek böceği" denir.

Bu böcek dut yapraklarını yiyerek büyür yedi sekiz santim olur üzerine dut yapraklarından yapışkan madde ile ürettiği salgıyı etrafına sarmaya başlar nihayet kendinin tamamını kendi salgısı ile koza şeklinde kaplamış olur. Bir müddet sonra bu kozayı delip-parçalayıp dışarı kelebek olarak çıkar gider. Eğer bu böceği yetiştirenler daha kozadan çıkmadan alıp kaynar suya atıp böceği öldürürlerse üzerindeki sargıyı belli metotlarla sararak ham ipek ipliği haline getirirler daha sonra işleyerek dukumaya hazır hâle gelen iplikleri dukumacılar alır ve hangi kıyafet için dokuyacaklar ise ona uygun makinelerde dokurlar. Dikiş işlerini yapanlarda talebe göremamul eşyayı üretirler.

Görüldüğü gibi ipek böceğinin iki âkıbeti vardır.

**Birincisi**, elini acele tutup kozasını delip parçalayıp kelebek olup uçmaktır. Bu da şuna benzer, bir sâlik dut yaprağı olan ilmi ilâhiyyeyi yedikçe aklen büyümeğe başlar, büyüdükçe kendini avamdan koruyabilmesi için kendi kendine bir sığınacak mekân yapması gerekir ki burası onun hem korunak yeri hem zindanı hem de, halvethanesidir. Eğer burada fazla kalırsa başkaları alır onu kendi menfaatları için kaynar suya atarlar ve öldürürler, eğer acele ederde kozasından çıkarsa kelebek yani gök ehli olur. Böylece hürriyetine kavuşur. Ancak Esmâ âlemine kadar Mi'racını yapmış olur.

**İkincisi** ise, Tabii seyrine devam etmektir. Yetiştiricisi olan Kâmil İnsan'ın elinde, ipek böceği durumunda olan salikin kendinden bir şey yapmayıp tam bir teslimiyet ile tavsiye edilenlere uyması ve sabretmesidir. Bu arada vakti geldiğinde kaynar suya atılmaya razı olması böylece nefs-î havvaniyetliğinden kurtulmasıdır. Bu çalışmaların neticesinde kendinde meydana getirdiği marifetullah ipliklerinden, Âyet-i Kerîme'de bahsedilen cennet elbiseleri oluşmaktadır. İşte bu elbiseler kişinin kendi ürettiği ilim, muhabbet, ve marifetullah iplikleriyle dokunan elbiseleridir. Kişinin irfaniyyet-i ne kadar gelişirse üreteceği iplikler çok ve kaliteli olacaklarından onların elbiseleride okadar değerli ve güzel olacaktır, ayrıca onların süslemeleride kişinin gönlünde idrak ettiği irfani bilgiler desenlerinde ve işlemelerinde olacaktır.

\*\*\*\*\*

﴿١٣﴾ مُتَكَبِّرِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا  
شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾

( Muttekiîne fihâ alel erâiki, lâ yeravne fihâ şemsen ve lâ zemherîrâ.)

(76/13) **"Orada tahtlar üzerinde yaslanırlar. Orada güneş (şiddetli sıcak) ve şiddetli dondurucu soğuk görmezler."**

\*\*\*\*\*

Dünyada işledikleri "ameli sâlih" leri onlara, alt yapı, oturacak yer, dayanakları, "taht" ları olmuştur, yâni amel tahtlarının üzerlerine oturmuşlardır ki, bu ameller nûrani olduklarından cennette onları yüklenmişlerdir. Eğer amelleri Salih olmayan "nefs-i emmâre kaynaklı ameller olsaydı onlarda "nar-ateş" üretilmiş oldukların bu sefer o amelin sahibi "ateşten bir taht" üretmiş olduğundan cehennemde o tahtlara oturup hem pişmanlık ateşi ile hemde üretmiş olduğu amel ateşi ile yanacaktır.

Bilindiği gibi "ameli sâlih" "programı Hakk'tan, tatbiki

kulundan olan ameldir." Kişiyi cennete götürür. Ve onların üzerlerine oturup huzur bulurlar. Diğer taraftan, "ameli gayri sâlih" yani "Salih olmayan amel" ise, "programı nefsi emmâreden tatbiki onun kulundan olan ameldir. Kişiyi cehenneme götürür altına taht olur oturdukça onu yakar. İşte böylece kişiyi kendi amelleri yakar. Buralara amellerle girilir. Zat cennetine ise bu amellerin üzerine bir de irfaniyyet üreterek girilir ki bu da ayrı bir eğitimidir.

Oranın şartları itidal üzeredir dünyada ise her türlü çeşitli bir birine zıt şartlar vardır. Daha dünya da iken bir kimse nefs-i emmâresini dizginlemiş ise kendi bünyesinde o da itidâl üzeredir. Nefs-i emmârenin hali değişiklik üzeredir bir dediği bir dediğine, bir havası bir havasına uymaz, bakarsın ateş gibi yakar bir bakarsın buz gibi soğuk olur. İşte dünyada iken bu özellikleri idrak etmiş nefs-i emmâresini dizginlemiş olan kimsenin hali fazla değişiklik göstermez itidâl üzere olur, bu özelliklerle ahirete intikal eden kimseye cennette çok sıcak ve çok soğuk olmak bir yaşam alanı olmaz mutedil haline uydun bir hava sahası olur.

\*\*\*\*\*

﴿ ١٤ ﴾ وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ﴿﴾

**( Ve dâniyeten aleyhim zilâluhâ ve zullilet kutûfuhâ tezlîlâ. )**

**(76/14 "Onun (ağaçlarının) gölgesi, onların üzerine yakındır. Ve onun (olgunlaşmış) meyveleri emre hazır olarak yaklaştırılmıştır."**

\*\*\*\*\*

Gene görüldüğü gibi yaşanan bir halden bahsedilmektedir, gelecekte değil. Bilindiği gibi "cennet" bir bakıma örtü-perde demektir, bu nimet cennetlerinin ağaçları ise kişinin dünyada ki, amellerinin sûretleridir. Ve onun varlığını ilâh-î güneşten perdelemiştir. Çünkü amel ehli fiziki amelleri ile bu "nimet" cennetlerine girmişlerdir. İşte bu amelleri kendilerine "nimet-naim" cennetlerini



kazandırmış ise de zat cennetlerine perde olmuştur. Amellerin yoğun olması kendisinde, hangi ismin tesiri daha çok oldu ise o ismin yoğunluğu yani ağaçlarının dal ve yaprakların çokluğu ona zattan gölge, yani perde, olmuştur. Ancak onlar bu halin farkında olmadıklarından buldukları onlara büyük nimet olmuştur. Zâten onlar, cennet talepçisi idiler, Zat talebinde değiller idi.

İşte cennet ehlinin her biri hangi esmânın ve benzerlerinin tesiri altında ise onların meydana getirdiği ağaçların gölgesinde oturmaktalar ve onların meyveleri kendi emirlerine hâzır vaziyette hemen ulaşacakları birkonumda beklememektedirler. Bu hal o ağaçların ve meyvelerinin kendilerinden razı olduklarını göstermektedir. Çünkü dünyada iken o esmâ-i İlâhiyye kendilerinden razı idi, o fiilleri işleyenler de marzi, yani razı olunmuşlardan dılar. Diğer taraftan, sıfât âleminden esmâ âlemine mânâlar indiriliyor, esmâ âleminden ef'âl âlemine indiriliyor ve onlardan faydalanıyorlar.

\*\*\*\*\*

﴿١٥﴾ وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِانِيَّةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَاَكْوَابٍ كَانَتْ  
قَوَارِيرًا

**(Ve yutâfu aleyhim bi âniyetin min fiddatin ve ekvâbin kânet kavârîrâ.)**

**(76/15) "Ve gümüştten kaplar ve billur kadehler ile onların etrafından dolaşılır."**

\*\*\*\*\*

Bura da da görüldüğü gibi halden, ve cennet ehlinin etrafında dönenlerden bahsedilmektedir. Çünkü onlar mihver, yani merkez olmuşlardır. Gümüştten kapların içinde esmâ ilminin tatlı mânâ içecekleri vardır. Bunları "billur-içi görünen" kadehlerle, orada dünyada ki gibi mânâlar perdeli olmadığından içeceklerin kadehlerdeki renk ve cinsleri görülmektedir.

Mânâ âleminin nûrlu oluşumları bu şekilde kendilerine lütfedilir.

\*\*\*\*\*

﴿١٦﴾ قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾

( Kâvarîra min fiddatin kadderûhâ takdîrâ. )

(76/16) "**Gümüştan kadehler ki onların miktarını belirlemişlerdir.**"

\*\*\*\*\*

Yukarıda gümüştan kaplar olarak bahsediliyor iken burada gümüş kadehlerden bahsedilmektedir. Kapla kadeh arasındaki fark kabın daha çok aldığıdır kadeh ise bir seferliktir. Yani o andaki idrak ve ruhi hazdır. Kaplarda ise malzeme daha çok olduğundan istenildiği zaman istenildiği kadar alınır.

İlâhî tecelli kendi buldukları mertebeleri îtibarıyla verilir yani ne fazla ne de az verilir.

\*\*\*\*\*

﴿١٧﴾ وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ﴿١٧﴾

( Ve yuskavne fihâ ke'sen kâne mizâcuhâ zencebîlâ. )

(76/17/) "**Ve orada, muhtevası hoş kokulu güzel şeyler olan kadehler sunulur.**"

\*\*\*\*\*

Esmâ-i ilâhiyyenin her birinin kendine ait, "nefes-i Rahmân-î" den gelen kendi hakikatleri istikametinde kokuları vardır. Orada bunların hepsi açığa çıkar, yani bunlar ehline sunulur. Ayrıca hoş ve güzel koku, tevhid ve muhabbet kokusudur.

\*\*\*\*\*

﴿١٨﴾ عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾

( Aynen fihâ tusemmâ selsebîlâ. )

(76/18) "**Orada "selsebîl" diye isimlendirilen bir pınar vardır."**

\*\*\*\*\*

"Ayn" bilindiği gibi, kaynak, göz, asıl, aynı, ve diğer bir çok benzerleri gibi mânâları olan bir kelimedir. Bunun ismine "selsebil" denmiştir. Diğer yönüyle baktığımızda, "sel" bilindiği gibi Türkçe olarak, çok akan dere gibi, mânâsındadır, "sebil" ise yol demektir. O halde çok akan dere mânâsına'dır ki, Allah'ın esmâ mertebesi itibariyle olan coşkusudur, devamlı akar. Ve cennet ehline kendi istikametlerinde tecellilerini sürdürür.

\*\*\*\*\*

﴿ ١٩ ﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثورًا

(**Ve yetûfu aleyhim vildânun muhalledûne, izâ reeytehum hasibtehum lu'luen mensûrâ. )**

(76/19) "**Ve ölümsüz vildânlar onların etrafında dolaşırlar. Sen onları gördüğün zaman saçılmış inciler sanırsın."**

\*\*\*\*\*

Zâhiren vildân'ın, buluş çağından önce ölmüş olan kız çocukları olduğu tefsirlerde söylenmektedir. Buluş çağına ererek mükellef olmadıklarından dolayı günah ve sevap hükmüne tabî olmadıkları için cennette bu görevi yüklenmişlerdir. Bunların pırlıl pırlıl çok güzel kıyafetler içerisinde dolaşmaları inci taneleri gibi gelir.

Bâtinen ise, Cenâb-ı Hakk (c.c)'in vermiş olduğu ilâhî rahmet kişi kıymetini bildiği sürece kalıcıdır ve de insânın en güzel şekli buluş çağına ermeden önceki safiyet, günahsızlık hâlidir. Ve vildân da Cenâb-ı Hakk (c.c)'in bu hal üzere kişiye göndermiş olduğu vâridat-ı ilâhîyedir. Bu vâridatlar kişinin etrafında dolaşırlar ve gönül âleminden

içeriye girerek orada kalıcı olurlar.

Şöyle bir gözümüzü kapatarak mânâ âleminden bir şeyler düşünmeye başladığımızda bu mânâlar bize pırıl pırıl inciler gibi güzellikler ortaya koyarlar. Ve bunlar gönlümüzün etrafında döner dururlar.

**"gördüğün zaman saçılmış inciler sanırsın."** Bu ifade çok dikkat çekicidir. Üçüncü şahsa "muhatap" bilgi verilmektedir. Birinci şahıs bütün bunları anlatan, ikinci şahıs, anlatılan cennet ehli, üçüncü şahıs ise, muhatap anlatılan bu hallerden bilgi verilendir. Bunları idrak etmek Kûr'ân-ı Kerîm-i bize daha iyi anlamamızın yollarını oluşturacaktır.

\*\*\*\*\*

﴿۲۰﴾ وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿۲۰﴾

**(Ve izâ reeyte semme reeyte nâimen ve mulken kebîrâ.)**

(76/20) **"Ve baktığın zaman orada ni'metler ve büyük bir mülk görmüş olursun."**

\*\*\*\*\*

Bura da da yukarıda bahsedildiği gibi üç mertebe vardır. "Baktığın zaman" ifadesiyle mazi, hale getirilmiş ve okuyan kişi müşahede ile muhatap alınmış olmaktadır. Nimet ve mülk, Cenâb-ı hakk'ın "naim" ve "mâlik" isimlerinin orada çok geniş biçimde zuhuru olur, Bu Esmâların zuhuru burada da vardır ancak burada sınırlıdır kişinin çekeceği kadar ve dünyada ki ihtiyaçlarını giderecek kadar geçici olarak verilir. Ancak burada bunların kıymetini bilen ve esmâ eğitimini almış olan kimseler için ahrette bu nimetler ve mülk verilmiş olur. Bu günden idrak etmeye çalışmak yerinde olur. (Mülk/67/1) Âyetini çok okumakta yarar vardır, zâten o yüzden derslerimizin bir bölümüdür.

Bu nîmetleri dünyâ değerleri ile ölçmek mümkün değildir.

\*\*\*\*\*

﴿٢١﴾ عَالِيَهُمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٌ خُضْرٌ وَاسْتَبْرَقٌ وَحُلُومًا  
أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقْيَهُمُ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾

( Âliyehum siyâbu sundusin hudrun ve istebrakun ve hullû esâvira min fiddatin, ve sekâhum rabbuhum şarâben tahûrâ. )

(76/21) **"Onların üstlerinde yeşil ince ipekten ve işlenmiş atlastan elbiseler vardır. Gümüşten bileziklerle süslenmişlerdir. Ve Rab'leri onlara temiz (lezzetli) içecekler sundu."**

\*\*\*\*\*

Birinci elbise İbrâhim a.s'ın hulleti yani tevhid-i ef'âl'in bütûn incelikleri ile birlikte kişinin varlığına giydirilmesidir. Ebrâr zümresi sevdiği şeylerden infak ederek karşılığında bunları almaktadırlar.

Bu elbiselerin giydirilmesi "Allah'ın boyası ile boyanmanın" bir ilerisinde olan oluşumdur yani Cenâb-ı Hakk (c.c)'in ince, hassas bilgileri ile kişiyi donatıp, giydirmesi mânâsınadır.

Gümüşten bilezik, Allah'ın cazibesine kapılmış olarak başka bir yere gitmenin mümkün olmadığı muhabbet mânâsınadır.

"şarâben tahûrâ" ifâdesi birçok tasavvuf kitaplarında kullanılmış ve birçok izahları yapılmıştır.

Bu kişileri Rab'ları sular, çünkü buldukları mertebe esmâ mertebesidir. Bu sulama ise, her varlığın ihtiyacı olduğu şeyin özünden bir iletişim ile ona gönderilmesidir. Yukarıda bahsedilen "selsebîl" ile birlikte her varlığın kendine has ihtiyacı îtibarıyla mânâ âleminde almış oldukları programlar, bilgiler ve özelliklerdir.

Her bir kişinin kendi Rabb'i kendisini zâten suluyor, ancak bir de bunları bilinç ile yapanlar vardır ki, esas

kazananlar onlardır. Çünkü kişiler bilinçsiz dahi yapsalar Rabb'leri onları sulamaktadır bir birimde bir hayat var ise devamını gerektiren özellikleri de alıyor demektir. İrfan yolunda alınan terbiye ile kişi nefesine arif olduktan sonra Rabb'ini biliyor ve oradan gelenler zâyi edilmeden alınıyor.

**"sundu."** İfadesinde de de yukarıda bahsedildiği gibi yaşanmış bir fiilden bahsedilmektedir.

\*\*\*\*\*

﴿ ۲۲ ﴾ اِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعِيْكُمْ مَّشْكُوْرًا ﴿﴾

**(İnne hâzâ kâne lekum cezâen ve kâne sa'yukum meşkûrâ. )**

**(76/22) "Muhakkak ki bu, sizin mükâfatınız oldu. Ve sizin çabalarınız teşekkürle lâayık olmuş'tur."**

\*\*\*\*\*

On ikinci Âyet-i Kerîme'den, yirmi birinci Âyet-i Kerîme ye kadar olan Âyet-i Kerîme'ler de görüldüğü gibi o anda yani Âyet-i Kerîme'lerin geldiği anlarda ve şu anlarda ayrıca daha sonraları hitab edeceği bütün zamanlarda görüldüğü gibi cenneteki yaşanan hallerden bahsedilmektedir. Eğer cennet sadece gelecekte olsa idi o zaman ifadeler geleceğe yönelik olurdu.

**Bileziklerle süslenmişlerdir. Ve Rab'leri onlara temiz (lezzetli) içecekler sundu."** Yerine, "süsleneceklerdir, sunulacaktır," denilirdi. Demekki şu an cennette bizden çok, çok önce yaşamış bazı insanlar var demektir. Bu husus Âyet-i Kerîme'lerin çok açık ifadesi ile belirtilmektedir ve yorum kabul etmez. Ancak tefsirlerde genelde bu tür Âyet-i Kerîme'lerde, gelecekteki yaşam bu ifadelerle belirtilmekte denilmekte veya hiçte üstünde durulmamaktadır.

O vakit aklımıza haklı olarak şöyle bir soru gelebilir. Daha henüz kıyametimiz kopmadan ve haşır neşir olmadığından hesap ve kitap görülmediğinden ve kimsede cennete veya cehenneme gitmediğinden o zaman bu

cennet yaşamı nasıl olmaktadır.

El cevap. Bu bahsedilen hadise bizim dünyamız ve bizim neslimiz için geçerlidir, bizim neslimizin daha henüz kıyameti kopmadığı için bizim neslimizden oralara daha henüz giden yoktur zamanı gelince bu hadise de haberlerde belirtildiği gibi tahakkuk edecektir.

Ancak bizim bahsettiğimiz şey başka bir gerçek hadisedir. Zannetmeyelim ki, bu kocaman sonsuz evrende sadece bizim küçücük dünyamızda beşeri hayat vardır, içinde bulunduğumuz **"Samanyolu"** galâksisinde yaklaşık yüz milyar gezegen olduğu görülmüş ve yine bu galâksi gibi, yüz milyardan fazla galâksi olduğu tesbit edilmiştir ki, daha henüz fezanın sonuna erişilememiştir. Ve âlemdeki hayatın ne zaman başladığının hesabını yapmakta mümkün değildir. "Evvel, âhır, zâhir, bâtın" olan Zât-ı mukaddesin evveliyetinin ve âhiriyyetinin ne olduğunu bu küçücük sınırlı akıllarımızla bulmamız mümkün değildir.

Bâtını idrak etmek ise çok daha zordur. Ancak zâhiri ise gözümüzün önünde olduğu halde beşeri bir tenzîh-i anlayışla onu da yukarılara atıp şartlanmış kafalarımızla bizler inkâr etmekteyiz. O halde cennet ve cehennem sadece bizim neslimize uygulanacağını bizden evvel ve bizden sonra ve ayrıca başka gezegenlerde de hayat olmadığını düşünmek çok küçük akılların işidir demekten başka söylecek bir şey kalmamaktadır.

Bizden evvel bu dünya üzerinden nice nesiller geçmiştir. Bu nesilden kasıt *"her yüz senede bir dünyadan bir nesil geçer"* hükmü ile olan nesil değildir, gerçek nesil, Âdem (a.s.) ile başlayıp Muhammed (s.a.v.) ile peygamberlik sona eren daha sonra kıyamete kadar devam eden insan topluluğuna bir nesil demektir. İşte bu dünya üstünden nice, nice seneler evvel, nice, nice nesiller geçmiştir bu dünyada sadece bizim neslimiz yaşamamıştır.

Bunun senedi kaydı nerde vardır diye sorulursa bu hususta senet çoktur. Meselâ Efendimizin buyurduğu. *"Âdem henüz çamur ile balçık arasında değil iken ben*

*Peygamberdim*" buyurması, her ne kadar değişik şekilde ifade ediliyor ise de aslında bu husus belirtilmek istenmiştir. Yani diğer bir gezegende Efendimizin peygamberliği döneminde daha henüz oranın Âdemi ve Âdemiyyet mertebesi faaliyete geçmedi demek istemiştir. Bu hadise belki şimdi o bahsedilen yerde, belki İdrisiyyet belki İbrâhîmiyyet yaşanmaktadır. Ancak oyuncuları başkadır. Evet sonsuz fezada dünyamıza benzer en az yüz milyar gezegen vardır. Yüz milyarda bir ihtimal bile olsa en az yüz milyar üzerinde insan türü varlıkların fezada yaşadığı ve bunların bazılarının bizden çok geri ve bazılarının da bizden çok ileri oldukları çok muhtemeldir.

Oldukça meşhur bir anlatımdır. Bir gün Muhyiddîn-i Arabi Hz. Mekke'de kâ'be'yi tavaf ederken, tavaf sırasında dikkatini bir kişi çeker, ve tavafını bitirmesini bekler tavafı bitince kendisine kim ve nereli olduğunu sorar, o kişi derki "*biz burasını kırk bin sene öncede tavaf ederdik*" o zaman Muhyiddîn-i Arabi Hz. "*Nasıl olur Âdem (a.s.) gelişi henüz on bin sene olmadı*" dediğinde o yabancı, "*sen hangi Âdemden bahsediyorsun bizimkindenmi, sizinkindenmi?*" bahsediyorsun demiştir. Bunları anlamak için günümüzün ilmiyle de baktığımızda bunları anlamayacak bir kimse yoktur, ancak tutuculuk yoluyla kişi anlamak istemezse oda onun bileceği bir iştir.

İşte Âyet-i Kerîme'lerde ki geçmişe ait tarifler eski yaşamış olan ve hesap kitapları çok evvel görülen kimselerin mükâfatlı hallerinden bahsettiği için, "*sundu*" "*sunuldu*" gibi ifadeler kullanılmıştır.

***"Muhakkak ki bu, sizin mükâfatınız oldu. Ve sizin çabalarınız teşekkürle lâyık olmuş'tur."***

ve benzeri ifadelerle geçmişe atıf yapılmıştır. Efendimizde Mî'rac gecesi cennette şu halde olanları gördüm cehennemde şu halde olanları gördüm diye bu hususta bizlere bilgiler vermiştir. Ulâmayı zâhir bunlar hakkında "*cenâb-ı Hakk ona geleceği göstermiştir*" diye yorum yapmışlardır. Evet şu anda ve daha evvelki zamanlarda da cennetler ve cennet ehilleri, cehennemler ve cehennem



ehilleri vardır. Bu hususta delil çoktur, ancak yeri olmadığı için bu kadarla yetinelim. Bizler şimdilik dünyalıyız ve her türlü imkânlarımız elimizdedir, ömrümüzün ve dünyamızın sonu gelmeden bu fırsatı en güzel şekilde değerlendirmeliyiz ve bizlerde **"Ve sizin çabalarınız teşekküre lâayık olmuş'tur."** Sınıfına dahil olarak bu dünyada ki karnemizi Rabb'ımızdan teşekkürlerle alalım. Bilindiği gibi teşekkür bütün faaliyet ve çalışmaların sonunda verilen memnuniyet belgesidir. O halde bizden evvelki nesiller şu anda da cennet veya cehennemdedirler, sıra bizim neslimize gelince de o zaman bizlerde lâayık olduğumuz yerlerimize gönderileceğiz.

\*\*\*\*\*

﴿٢٣﴾ اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَیْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِیْلًا ﴿٢٣﴾

( İnnâ nahnu nezzelnâ aleykel kur'âne tenzîlâ. )

(76/23) **"Muhakkak ki Biz, Biz sana Kur'ân'ı, tenzil ederek indirdik."**

\*\*\*\*\*

Burada Hazreti Resûlullah (s.a.v)'ın şahsında her birerlerimize hitâp edilmektedir. Görüldüğü gibi hal'den bahsedilmektedir. Ve bu indiriliş yeni gelen nesillere hattâ yaşayan nesillere de indirilmektedir, eğer böyle bir husus olmasaydı Kûr'ân-ı Kerîm'in mânâlarının indirilişi daha evvelce sona ermiş olurdu, Kûr'ân-ı Kerîm, elimizde olduğu halde onun gölümöze indiğininimi zannediyoruz? O nun inmesi onunla ilgilenmek ve içindekileri iyi anlamakla mümkündür. İşte kim nerede ve ne zaman hangi Âyet-i Kerîme'yi tefekkür ederek idrak etti ise işte o zaman o bölümü o kişiye **"inmiş-nâzil"** olmuş demektir ki, bu husus kıyamete kadar devam eder, hattâ görüntülü olarak cennet ve cehennemde de devam eder, onun inzâline son yoktur. Çünkü Kûr'ân zattır, Zât-ı mutlak bu âlemlerden bir an nüzûlünü-tecellisini kesmiş olsa bütün bu âlemler ânında yok olurdu.

Tenzil'den kasıt, zât âleminden sıfât âlemine, sıfât âleminden esmâ âlemine, esmâ âleminden ef'âl âlemine ve oradan da kişinin aklına olan iniştir.

Genel anlamda Kûr'ân-ı Kerîm bu şekilde indiği gibi bireysel olarak kişinin gelişimi de böyle olmaktadır.

**"Kûr'ân'ı indirdik"** ifâdesi ilk olarak kağıda yazılmış olan ve kelâma gelen Kûr'ân'ı indirdik anlamındadır. Birde akıllarımıza ulaşan ve oradan gönüllerimizi ve varlığımızı kuşatan ilâhî varlık olan zât'ın inmesidir. Ve hepsinden önemli olan da bu Kûr'ân-ı Kerîm'i almaktır.

\*\*\*\*\*

﴿٢٤﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ

كَفُورًا ﴿٢٤﴾

**( Fasbir li hukmi rabbike ve lâ tuti'minhum âsimen ev kefûrâ. )**

(76/24) **"Artık Rabbinin hükmüne sabret. Onlardan kâfir veya günahkâr olanlara itaât etme."**

\*\*\*\*\*

Eğer vechi ilâhîyi talep ediyorsan, gönül âlemine Kûr'ân'ın inmesini talep ediyorsan, o zaman Rabb'inin hükmüne razı ol ve sabret. Görüldüğü gibi bu "Âyet-i Kerîme" okuyanı muhatab olarak halden bahsetmektedir. Okuyan kişiye hitab etmektedir.

Bu işler bir terbiye gerektirmektedir ve Rabb'in seni en iyi şekilde terbiye ettikten sonra bu oluşumlar senin üzerinde de meydana gelecektir bu nedenle sabret.

\*\*\*\*\*

﴿٢٥﴾ وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾

**( Vezkurisme rabbike bukreten ve asîlâ. )**

(76/25) **"Ve Rabbinin ismini sabah ve akşam zikret."**

\*\*\*\*\*

Bu zikri ister Rab ismi ile yaparsın, istersen ilim tahsilinde isen Âlim ismi ile yaparsın, yolunun genişlemesi için Hâdi ismi ile yaparsın ve bunun gibi seni terbiye edecek diğer isimler ile de zikredebilirsin.

Zikr hatırlama mânâsınadır. İnsânda 99 esmâ-i ilâhîyyenin hepsi mevcûttur ancak mesele onları dışarıya çıkarabilmektir işte sen de mevcût olan bu esmâ-i ilâhîyyeyi hatırla, demektir.

Âdem (a.s.)'a isimler öğretildi fakat Efendimiz (s.a.v)'e bunların zuhuru verildi. Kişi Âdemîyyet mertebesinde olduğunda bu isimlerin hepsini öğreniyor daha sonra yavaş yavaş idrâki genişledikçe bunların faaliyet sahaları ve yaşamdaki yerleri idrâk edildikçe zuhurları genişliyor, tâbi ki Efendimiz (s.a.v)deki şekilde hiçbir insânda bunların zuhur etmesi mümkün değildir, o hal çok özel bir haldir.

\*\*\*\*\*

﴿٢٦﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسُجِّدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾

**(Ve minel leyli fescud lehu ve sebbihhu leylen tavîlâ)**

(76/26) **"Ve artık, gecenin bir kısmında O'na secde et. Ve geceleyn uzun uzun O'nu tesbih et."**

\*\*\*\*\*

"Leyl" "gece" bir bakıma tecelli ilâhiyyenin bâtınıdır ki ilmi İlâhiyye henüz zuhura yani "gün-yevm"de açığa çıkmamıştır. Bu halin bir bölümünde secde et. Bu mertebe kişide aynı zamanda "fenâfillâh" mertebesi olduğundan zâten hükmü secdedir. İşte bu ilmi ilâhiyye ve "fenâfillâh" halinde onu uzun, uzun tesbîh et.

Yine akla şöyle bir soru gelebilir, mademki o kimse "fenâfillâh" ta'dır ve fânî'dir, o halde bunları nasıl yapacaktır? Denir'se şöyle bir cevap verilebilir.

Bu durumda olan bir kimsenin beşeri kimseliği kalmaz

ancak onun yerine İlâh-î kimliği-kimseliği kalır ki bu dahi Hakkın varlığında olan bir varlıktır, ve yaşantısı beşeriyetinden "tenzîh" üzeredir. İşte bu yüzden kendisinin Hakk'âni yönünden çok çok "tesbîh" istenmektedir. Burada ki secde dahi tenzihi-ilmî bir secdedir.

\*\*\*\*\*

﴿٢٧﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَ

هُمَّ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾

(İnne hâulâi yuhıbbûnel âcilete ve yezerûne verâehum yevmen sekilâ. )

(76/27) "İşte onlar, muhakkak ki çabuk geçen (dünyâ hayatını) seviyorlar. Zor, çetin günü arkalarına atıyorlar (umursamıyorlar)."

\*\*\*\*\*

Bilindiği gibi dünya hayatı çok uzun bir zaman değildir, ancak insanlar çok sık olarak buradan giden yolcuları gördükleri halde, sanki kendileri ebedi kalacaklarmış gibi hareket edip bu hâlin bir gün kendilerine de ulaşacağını ve kendilerinin de, ummadıkları bir günde, o musallâ taşında yatacaklarını hiç düşünmüyorlar. Ve hâzır olan bu kısa hayatı seviyorlar, çünkü nefs-i emmâreleriyle yaşıyorlar. Nefs-i emmâre ise madde ve dünyayı çok sever ve akıbetini hiç düşünmez.

Emri teklifi ile kendilerine bildirilen "zor-çetin" kıyamet gününü hiç düşünmüyorlar ve hep yârın, yârın diyerek arkalarına atıyorlar. Genel olmamakla birlikte, "kıyamet zâtın zuhuru sıfat saltanatının sönüşüdür" diye tarif edilmiştir. Zâtın zuhuru olduğu bir yerde isim ve sıfatların hükmü geçmediği gibi kişide de Zât-î zuhur olduğunda nefs-i emmârenin kıyameti kopacağından o hâl onun çok zor günüdür. Bu günden tedbir alınmazsa son pişmanlık fayda etmeyecektir.

\*\*\*\*\*

﴿٢٨﴾ نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا

بَدَلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿﴾

(Nahnu halaknâhum ve şedednâ esrehum, ve izâ şî'nâ beddelnâ emsâlehum tebdîlâ. )

(76/28) **"Onları Biz halkettik. Ve bağlarını Biz kuvvetlendirdik. Ve dilediğimiz zaman onları emsalleri ile değiştiririz."**

\*\*\*\*\*

**"Onları Biz halkettik."**İfadesi ile bu Âyet-i Kerîme'nin de Zât-î olduğunu görmekteyiz. Bizden kasıt ise, insan'ın halkedilişinde görevli sıfat ve isimlerinden bahsedilmektedir yoksa "hâşâ" birkaç Allah varda onlarla birlikte halk etti mânâsına değildir. Cenâb-ı Hakk Zâtından yapmış olduğu işlerini genelde, "nahnü-biz" ve "ene-ben" hükmü ile ifade etmektedir. Hepsinin kendi mertebeleri itibariyle özellikleri vardır.

Bilindiği gibi zâten zâhiren yaklaşık "yüz" senede bir bu dünyadan eskilerin benzerlerinin tamamı ile değişmiş ve yenilenmiş olduğunu görüyoruz.

Bu Âyet-i Kerîme, yukarıda bahsedilen hususu da teyid etmektedir. Bizim dünyamızda olan bir yaşamın benzerini veya benzerlerini "İrade ve kuvvet" sıfatıyla herhangi bir yerde ve zamanda yapabileceğini açık olarak ifade etmektedir. Bunda şaşılacak bir şey de yoktur. Ayrıca bâtın-î olarakta bizim â'yân-ı sabitelerimizin benzerlerini de yapmaya gücü yeter.

\*\*\*\*\*

﴿٢٩﴾ إِنَّ هَذِهِ تَذْكَرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿﴾

(İnne hâzihî tezkireh, fe men şâettehaze ilâ rabbihî sebîlâ. )

(76/29) **"Muhakkak ki bu bir öğüttür. Artık kim**

***dilerse Rabbine bir yol ittihaz eder (edinir)."***

\*\*\*\*\*

Buradaki "**tezkireh**" "zikir-öğüt" olarak ifadelendirilmiştir. Kûr'ân'ı Kerîm'de birçok yerde, zikir ve tesbîh'ten bahsedilmektedir. Bunların hangileri elde tesbîh ile zikredilecektir, hangileri bura da da olduğu gibi öğüt olarak anlaşılacaktır.

*Bu ve benzeri konuları biraz daha anlaşılmasını kolaylaştırmak için tarafımızdan yazılmış olan, "Kûr'ân-ı Kerîm' de **tesbîh ve zikir**." İsimli kitabımıza bakabilirler.*

Yukarıdan beri belirtilen, bu öğütleri dinledikten sonra, hayatını ef'âl-madde mertebesi şartları içinde yaşayan kimselere bir yol gösterme'dir. Onlar kendi varlıkları kendileri zannettikleri ve "Âyet-i Kerîme" de bu mertebeye hitab ettiğinden bu mertebede de kişinin birey kişiliği var kabul edildiğinden ve onun da seçme özgürlüğü olduğundan kişinin kendi yolunu kendisinin belirleyebileceğinden bahsedilmektedir. Bu seçme, gerek olumlu gerek olumsuz, olabilir kişi seçiminde muhtardır, hükmü geçerlidir.

\*\*\*\*\*

﴿۳۰﴾ وَمَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ

كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿﴾

**(Ve mâ teşâüne illâ en yeşâallâh, innallâhe kâne alîmen hakîmâ. )**

**(76/30) "Ve Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz. Muhakkak ki Allah; Alîm'dir, Hakîm'dir (hüküm ve hikmet sâhibidir)."**

\*\*\*\*\*

Allah dilemedikçe bu âlemde bir şeyin olması mümkün değildir. Konuya bu açıdan ve bu Âyet-i Kerîme'nin ifâdesi ile baktığımız zaman çok değişik bir

yaşam sistemi ortaya çıkmaktadır.

Allah (c.c) evvelâ istemeyi veriyor ve istetiyor, sende zannediyorsun ki **"ben istiyorum"**. Allah (c.c) *vermeyi dilediği için istemeyi vermiştir.*

Zâhiri şariat yönüyle bu Âyet'in hükmü çok fazla dikkate alınmıyor çünkü orada kişinin varlığı, birimsel kimliği esastır çünkü çokluk âlemidir. Günah ve sevap hükmü içerisinde kul ve mâbud anlayışı ile ikilik üzerine bir sistem vardır. Ef'âl mertebesi itibarıyla birimsel varlıklarımız mevcût olduğu için herbirerlerimiz mükellefiz.

*Bir yukarda ki, (29) uncu "Âyet-i Kerîme" de bahsedilen hüküm budur. **"kim dilerse Rabbine bir yol ittihaz eder (edinir)."** Bu yaşantıda **"dileme"** kula aittir.*

Ve bu Âyet-i Kerîme'nin hedefi bu anlayış içerisinde yaşayan kişiler değil en az esmâ mertebesinde olan kişilerdir. Esmâ mertebesine ulaşmış olan kişinin artık ortada birimsel bir kimliği kalmamıştır. Tabiat zindanından kurtulduğu için artık oranın hükümleri geçerli değildir. Bu nedenle açıkça **"sen"** yoksun ve **"isteyemezsin"** denilmektedir. Ve ortada bir dilek var ise de Cenâb-ı Hakk (c.c) o dilek **"Biz'den"** geliyor demektedir. Esmâ mertebesine ulaşanlarda ebrâr zümresindedir.

Bizler ebrâr zümresine ulaşamamış isek ve ef'âl mertebesinde yaşıyor isek her şeyi kendimize bağlarız.

Bu Âyet-i Kerîme'nin her mertebeden bir zuhur ve yaşantısı vardır, tefsirlerde bu hususta geniş bilgiler verilmiştir araştırmalarda yarar vardır. Bu Âyet-i Kerîme' hakkında daha geniş bir anlayışa ulaşmak büyük bir eğitim ve zevk işidir. Kişinin kendi vicdanın da kendi hakikatinde kendi gerçek kimliğini bulduğunda o da Hakk'ın ta kendisi olduğunda tabii ki o kişinin dileyeceği bir şey yoktur Hakk onun namına ondan dilemiş kişi bir şey dilememiştir. Ancak daha o zaman henüz bâtinî mânâ da da ikilik olduğundan **"Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz"** hükmü geçerlidir.

Bunun üstünde diğer bir anlayışta ise, kişi gerçek mânâ da kendinin hakkanî varlığını bulduğunda, o zaman sadece kendinde kendi vardır, ve o mertebesi itibariyle dileyen kendi varlık mülkünde Hakk'an-î olarak sadece kendisidir. Çünkü burada bireyler olan **(siz)** kalkmıştır sadece **"ene"** olan **"ben"** kalmıştır ve dileyende kendi kendinde kendi dileğini ortaya çıkararak kendisidir. Diğer yönden, **(siz)** dileyemezsiniz hükmü kendi hakikatinden kendi zâhirine-zuhurunadır. Bu mevzu (kazâ ve kader bahsi ile de ilgili olduğundan bunların gerçek anlamda bilinmeside bu Âyet-i Kerîme'nin anlaşılacak yaşanmasında büyük faydası olacağı açıktır. Bunlar kesret ve lâf âlemlerinin yaşantıları değil, **"Alîm ve Hakîm"** isimlerinin hakikatleri ile yaşanacak idrak ve anlayışlardır. Rabb'ımızdan bu hakikatlerin tahsilini niyaz ederiz.

\*\*\*\*\*

﴿٣١﴾ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ

لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

**(Yudhilu men yeşau fi rahmetihî, vez zâlimîne eadde lehum azâben elimâ. )**

**(76/31) "O dilediği kişiyi, rahmetinin içine dahil eder. Ve zâlimlere de elîm azâp hazırlanmıştır."**

\*\*\*\*\*

Cenâb-ı Hakk (c.c) dilediğini rahmetine dahil eder de diğerlerini ayırımı tutar? Hâşa! İdrâkimiz arttıkça diğerlerine azâb gibi görünen şeylerin de rahmet olduğu anlaşılır. Bu Âyet-i Kerîme'de ayrı ayrı bir oluşumlar var gibi gözüküyor ise de aslında Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın her şeyi rahmetten ibarettir. Ef'âl âleminde yaşanan hukuka göre rahmet veya gazâb vardır ancak.

İslâmiyetin içerisindeki hukukları mertebeler itibarıyla dikkate almayıp birbirine karıştırdığımız sürece mutmaîn olmak mümkün değildir, bir tarafta muhakkak eksiklikler



kalmaktadır. Hadiseleri sadece şer'î ve sûri hükümler ile de ne yazıkki çözmek mümkün olmuyor, çünkü Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın zâtı ona olan seyir yolu o kadar geniş ki tek bir sistem içerisinde bunları aşmak mümkün değildir. Mertebeler îtibariyle nasıl bir hukuk gerektiğini idrâk edersek ancak yeri geldiğinde onları kullanmak sûretiyle çözüm üretebiliriz ve mutmaîn olarak huzur buluruz.

Sadece maddi bedenlere birer varlık vererek yapılacak çözüm ile iş çözülememektedir. Yapılan çözümler ise sadece fiiller mertebesi ile olan çözümdür, daha yukarıya ulaşması mümkün olamıyor ve bu durumda çözümler en büyük perde olarak kalmaya devam ediyor.

Kûr'ân-ı Kerîm tefsirleri genelde birimsel bedenleri var kabul etme üzerine yazıldıkları için diğer bölümleri boşta kalmaktadır.

Kûr'ân-ı Kerîm'de dört kanaldan akış vardır:

1. Zâtî kanaldan olan akış,
2. Sıfât mertebesinde olan akış,
3. Esmâ mertebesinde olan akış,
- 4, Ef'âl mertebesinde olan akış.

Eğer Âyet-i Kerîme'ler tek bir mertebeye hitâp etmiş olsalardı bu beşeri bir sistem olabilirdi ancak. Kitâbımız İlâh-î bir sistem üzere gönderildiğinden hâlinin gereği meratibi İlâhiyye'ler ile nâzil olmuştur bizim bunları idrak ederek uygulamamız ondan azami derecede yararlanıp, gaib de değil, hazırda olan Rabbımızla daha burada iken hem hal olmamızı temin etmiş olacaktır.

Burada konu ile ilgili bir hatıramı da anlatmak isterim. Seyahatlerimizin birinde evinde misafir kaldığımız Me.....Ka... adında ki oğlumuz ile bir gece sohbet yapıyorduk, bir ara bize bir tecellisinden bahsetti ki, gerçekten çok mantıklı idi. Şöyle devam etti.

**"Rahmet ve Zahmet"** iki zıt gibi görülen mânâ ve kelimeler olduğu halde, eğer başlarındaki (rı) ve (ze)

harflerini kaldırırsak, ikisinin de neticesi (Ahmet) olmaktadır, demişti.

Evet bu güzel bir buluştu bizde ilâve ederek dedik ki, baştaki harfler (Ahmed) in perdesidir. Ayrıca Kûr'ân Kerîm harflerine göre (rı) ve (ze) aynı aşağı doğru az eğik dikey bir çizgi şeklindedir ve ikisinin yegâne farkı (ze) nin (ze) liğini belirten üstündeki küçük noktasıdır. İşte bu küçük nokta bizim nefsi benliğimizi ve zelilliğimizi ifade etmektedir. İşte gayret ederek başımızın üstünde çöreklenmiş olan bizi nefsi benliğimiz içinde zelim eden o noktayı kaldırdığımızda orada da (Zahmet) ten geri kalan (Ramet) olacaktır. O zaman zâhir batın İlâh-î rahmet içinde kalınacağı aşikâre olmuş olacaktır. Ve "*rahmetim gadabımı örtmüştür*" hükmü üzerimizde de zuhura gelmiş olacaktır. Ve bunların hepsi "Ahmedin bütün âlemlerdeki saltanatı içinde oluşan hallerdir.

**(Ahmet) Zât-ı İlâhiyenin bâtın âleminde, âlem-i kuds'ünden zâhir âlemine çıkışının program ismidir ve bütün tecellisini bunun üzerine kurmuştur ve o hem (Hamid) ve hem de (Mamut)tur**

\*\*\*\*\*

**(Heze min fazlı rabb'î)** rabb'imize şükrederiz nihayet bu kitabımızda özetle böylece neticelenmiş oldu.

Çarşamba Ramazanın altıncı günü.

*Gayret bizden muvaffakiyyet Hakk'tan'dır.*

(Terzi Baba Tekirdağ) (25/07/2012)

## **KAYNAKÇA**

### **1. KÛR'ÂN VE HADİS :**

- 2. VEHB** : Hakk'ın hibe yoluyla verdiği ilim.
- 3. KESB** : Çalışılarak kazanılan ilim.
- 4. NAKİL** : Muhtelif eserlerden, Mesnevî'î şerif, İnsân-ı Kâmil, Fusûsu'l Hikem ve sohbetlerimizden müşahede ile toplanan ilim.

## **"DAHA EVVELCE ÇIKAN KİTAPLARIMIZ"**

### **(Gönülden Esintiler)**

- 1. Necdet Divanı:**
- 2. Hacc Divanı:**
- 3. İrfan Mektebi, Hakk Yolu'nun Seyr defteri:**
- 4. Lübb'ül Lübb Özün Özü,**(Osmanlıca'dan çeviri):
- 5. Salât- Namaz ve Ezan-ı muhammedi'de Bazı hakikatler: "İngilizce, İspanyolca"**
- 6. İslâm'da Mübarek Geceler, bayramlar ve Hakikatleri:**
- 7. İslâm, İmân, İhsân, İkân,** (Cibril Hadîs'i):
- 8. Tuhfetu'l Uşşâkiyye,** (Osmanlıca'dan çeviri):
- 9. Sûre-i Rahmân ve Rahmâniyyet:**

10. Kelime-i Tevhid, değişik yönleriyle:
11. Vâhy ve Cebrâil:
12. Terzi Baba (1) ve Necm Sûresi:
13. (13) On üç ve Hakikat-i İlâhiyye:
14. İrfan mektebi, "Hakk yolu"nın seyr defteri ve şerhi
15. 6 Pey- (1) Hz. Âdem Safiyyullah (a.s.)
16. Divân (3)
17. Kevkeb. Kayan yıldızlar.
18. Peygamberimizi rû'ya-da görmek.
19. Sûre-i Feth ve fethin hakikat-i.
20. Terzi Baba Umre (2009)
21. 6 Pey-(2) Hz. Nûh Neciyyullah: (a.s.)
22. Sûre-i Yûsuf ve dervişlik:
23. Deęmez dosyası:
24. 6 Pey-(3) Hz. İbrâhîm Halîlûllah: (a.s.)
25. Köle ve incir dosyası:
26. Bir zuhûrât'ın düşündürdükleri:
27. Genç ve elmas dosyası:
28. Kûr'ân'da Tesbîh ve Zikr:
29. Karınca, Neml Sûresi:
30. Meryem Sûresi:
31. Kehf Sûresi:
32. İstişare dosyası:
33. Terzi Baba Umre dosyası: (2010)
34. Bakara dosyası:
35. Fâtiha Sûresi:
36. Bakara Sûresi:

37. Necm Sûresi:
38. İsrâ Sûresi:
39. Terzi Baba: (2)
40. Âl-i İmrân Sûresi:
41. İnci tezgâhı:
42. 4-Nisâ Sûresi:
43. 5-Mâide Sûresi:
44. 7-A'raf Sûresi:
45. 14-İbrâhîm Sûresi:
46. İngilizce, Salât-Namaz:
47. İspanyolca, Salât-Namaz:
48. Fransızca İrfan mektebi:
49. 36-Yâ'sîn, Sûresi:
50. 76-İnsân, Sûresi:
51. 81-Tekvir, Sûresi:
52. 89-Fecr, Sûresi:
53. Hazmi Tura:
54. 95-Tîn, Sûresi:
55. 28- Kasas, Sûresi:
56. İrfan-Mek-Şer-Fransızca-Baba:
57. Namaz Sûreleri:
58. Mirat-ül-İrfan-ve-şerhi:
59. 6 Pey-(4) Hz. Mûsâ Kelîlmullah: (a.s.)
60. 6 Pey-(5) Hz. İsâ Rûhullah: (a.s.)
61. 6 Pey-(6) Hz. Muhammed: (s.a.v.)
61. Bir ressam hikâyesi:
63. İnci mercan tezgâhı

- 64. Ölüm hakkında:**
- 65. Reşehatt'an bölümler:**
- 66. Risâle-i Gavsîyye:**
- 67. 067-Mülk Sûresi:**
- 68. 1-Namaz Sûrereleri:**
- 69. 2-Namaz Sûrereleri:**
- 70. Yehova Şahitleri:**
- 71. Mü-Geceler-Fran-les-nuits:**
- 72. İman bahsi:**
- 73. Celâl ve İkrâm:**
- 74. 2012 Umre dosyası:**
- 75. Gülşen-i Râz şerhi:**

**Mektuplar ve zuhuratlar serisi:**

- 81- 12- Terzi Baba-(1)**
- 82- 39- Terzi Baba-(2)**

-----  
**Terzi Baba İnternet dosyaları-**  
-----

- 83-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-3-**
- 84-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-4-**
- 85-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-5-**
- 86-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-6-**

- 87-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-7-**  
**88-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-8-**  
**89-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-9-**  
**90-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-10-**  
**91-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-11-**  
**92-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-12-**  
**93-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-13-**  
**94-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-14-**  
**95-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-15-**  
**96-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-16-**  
**97-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-17-**  
**98-Terzi-Baba-Mek-ve-zu-Ke-Kara-bi-dosyası-18-**  
**99-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -19-**  
**100-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -20-**  
**101-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -21-**  
**102-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -22-**  
**103-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -23-**  
**104-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -24-**  
**105-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -25-**  
**106-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -26-**

## **NECDET ARDIÇ**

Büro : Ertuğrul mah.  
Hüseyin Pehlivan caddesi no. 29/4  
Servet Apt.  
59 100 Tekirdağ.

Ev : 100 yıl Mahallesi uğur Mumcu Cad.  
Ata Kent sitesi A Blok kat 3 D. 13.  
59 100 Tekirdağ

Tel (Büro) : (0282) 263 78 73  
Faks : (0282) 263 78 73  
Tel (ev) : (0282) 261 43 18

Cep : (0533) 774 39 37

Veb sayfası: Amerika: <[http:// necdetardic. org/](http://necdetardic.org/)>

Veb sayfası: Amerika: <[www.necdetardic.info](http://www.necdetardic.info)>

Veb sayfası: Almanya: <[www.terzibaba.com](http://www.terzibaba.com)>

Radyo adresi (form): <[terzibaba13.com](http://terzibaba13.com)>

İnternet, MSN Adresi:

Necdet Ardıç <[terzibaba13@hotmail.com](mailto:terzibaba13@hotmail.com)>